

LKR.410.003.00.2015
Nr ewid. 181/2015/P15079/LKR

Informacja o wynikach kontroli

**REALIZACJA PROGRAMU
MODERNIZACJA KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO
W MAŁOPOLSCE**

DELEGATURA W KRAKOWIE

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

WIZJA

Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

Dyrektor Delegatury NIK w Krakowie:
Jolanta Stawska

Akceptuję:

Mieczysław Łuczak

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Zatwierdzam:

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, dnia 27. X. 15 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

1. WPROWADZENIE.....	4
2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI.....	5
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	5
2.2. Uwagi końcowe i wnioski	6
3. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	8
3.1. Charakterystyka obszaru objętego kontrolą.....	8
3.2. Charakterystyka stanu prawnego.....	10
3.3. Istotne ustalenia kontroli	11
3.3.1. Cele programu	11
3.3.2. Skuteczność programu	15
3.3.3. Efektywność programu.....	22
3.3.4. Oddziaływanie programu	26
4. ZAŁĄCZNIKI	34

Temat kontroli

Kontrola realizacji programu „Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce”¹ została przeprowadzona z inicjatywy własnej NIK.

Cel kontroli

Celem kontroli była ocena skuteczności i efektywności realizacji programu. Ocenie podlegało także przygotowanie programu, tj. zgodność przyjętych celów z zidentyfikowanymi problemami w obszarze kształcenia zawodowego i realnymi potrzebami beneficjentów, oraz oddziaływanie programu na potrzeby grupy docelowej.

Jednostki kontrolowane

Kontrolę przeprowadzono w jednostkach samorządu terytorialnego, tj. w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego, który pełnił funkcję lidera projektu, u pięciu partnerów, tj. w czterech starostwach powiatowych i w Powiatowym Centrum Funduszy Europejskich w Nowym Sączu, oraz w dziesięciu szkołach uczestniczących w projekcie². Do kontroli wybrano powiaty, w których realizowano największe wydatki i stopa bezrobocia przekraczała 10%, oraz po dwie szkoły w każdym kontrolowanym powiecie, w których zrealizowano największe wydatki. Czynności kontrolne prowadzono od 2 lutego do 20 lipca 2015 r. Badaniami kontrolnymi objęto lata 2010–2015 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych).

Badania kontrolne

Kontrole przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy o NIK³ z wykorzystaniem metodyki właściwej dla kontroli wykonania zadań, tj. skupiono się na ocenie efektywności i skuteczności realizacji zadań w ramach programu. Kontrola nie dotyczyła oceny prawidłowości wydatkowania i rozliczenia środków finansowych ze względu na niezakończenie projektu w trakcie prowadzenia czynności kontrolnych.

Bezpośrednie badania kontrolne zostały uzupełnione poprzez zasięgnięcie informacji w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK w Kuratorium Oświaty w Krakowie, Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie, Małopolskiej Izbie Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Krakowie, Izbie Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Nowym Sączu, Izbie Rzemieślniczej oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Tarnowie. Wykorzystano także dane dostępne na stronach internetowych Głównego Urzędu Statystycznego, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz Małopolskiego Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji.

¹ Dalej: program lub projekt.

² Szczegółowy wykaz kontrolowanych jednostek znajduje się w załączniku nr 5.

³ Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1096).

2.1 Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację programu „Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce”.

Program został przygotowany rzetelnie, gdyż jego cele były zgodne z zidentyfikowanymi problemami w obszarze szkolnictwa zawodowego oraz realnymi potrzebami beneficjentów. W wyniku przeprowadzonych analiz i sesji strategicznych w powiatach zdiagnozowano podstawowe problemy szkolnictwa zawodowego, które dotyczyły przede wszystkim niedostosowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy, niezadowalającego stanu bazy technologicznej, niewystarczającej współpracy szkół z pracodawcami oraz uczelniami wyższymi. W celu poprawienia sytuacji w tym obszarze Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego opracował i wdrożył spójny i kompleksowy program wsparcia⁴, który został skierowany do uczniów szkół zawodowych, tj. techników, zasadniczych szkół zawodowych oraz szkół policealnych. Projektem objęto siedem branż zawodowych⁵, które uznano za priorytetowe dla rozwoju województwa i odpowiadające potrzebom lokalnych rynków pracy. Jako główne cele programu wskazano rozwój kompetencji kluczowych⁶ i zawodowych⁷ uczniów zgodnie z ich zainteresowaniami, dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy i pracodawców, wzmocnienie współpracy z przedsiębiorcami, wyposażenie szkół w sprzęt oraz nowoczesne materiały dydaktyczne, a także zwiększenie atrakcyjności tego typu kształcenia. Projektem objęto wszystkie powiaty, w tym miasta na prawach powiatu, a także inne podmioty, które prowadziły szkoły zawodowe⁸.

Projekt został zrealizowany skutecznie, ponieważ wykonano i uzyskano (a w niektórych przypadkach przekroczone) założone cele i rezultaty twarde. W programie uwzględniono różnorodne działania i zadania, które w znaczący sposób rozszerzyły ofertę edukacyjną szkół zawodowych. Głównym zadaniem było wdrożenie w 279 szkołach⁹ programów rozwojowych szkół, które polegały na organizacji takich form wsparcia jak kursy podnoszące kwalifikacje, zajęcia wyrównawcze i rozwijające oraz doradztwo zawodowe. Kursy podnoszące kwalifikacje poszerzyły dotychczasową ofertę edukacyjną dostępną w danym zawodzie i dały uczniom możliwość zdobycia dodatkowych kwalifikacji i umiejętności podczas zajęć pozaszkolnych/pozalekcyjnych. Szczególny nacisk położono na współpracę z przedsiębiorcami, która odbywała się w formie staży-wizyt zawodoznawczych lub płatnych praktyk u przedsiębiorców. Szkoły

⁴ W trakcie realizacji programu jego pierwotne założenia (rezultaty twarde), w tym także zadania, ulegały zmianie. Dodano nowe zadania takie jak „Współpraca ponadnarodowa” oraz „Małopolska Chmura Edukacyjna”, a w przypadku programów rozwojowych szkół pojawiła się możliwość organizacji staży i praktyk u przedsiębiorców.

⁵ Objęte programem branże to: budowlana, informatyczno-elektroniczna, mechaniczno-mechatroniczna, rolno-przetwórcza, społeczno-medyczna, turystyczno-gastronomiczna, usługowa.

⁶ Kompetencje są zdefiniowane w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE, Bruksela, 18 grudnia 2006 r.) jako połączenie wiedzy, umiejętności i postaw odpowiednich do sytuacji. Kompetencje kluczowe to te, których wszystkie osoby potrzebują do samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia. W cytowanym wyżej zaleceniu ustanowiono osiem kompetencji kluczowych: 1) porozumiewanie się w języku ojczystym; 2) porozumiewanie się w językach obcych; 3) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne; 4) kompetencje informatyczne; 5) umiejętność uczenia się; 6) kompetencje społeczne i obywatelskie; 7) inicjatywność i przedsiębiorczość; 8) świadomość i ekspresja kulturalna.

⁷ Uprawnienia do działania w określonym obszarze zawodowym na podstawie uzyskanych kwalifikacji, pozwalających na właściwe rozwiązanie zadań zawodowych.

⁸ Zobacz rozdział 3.3.1.

⁹ Realizacja wskaźnika na poziomie 107% wartości planowanej.

zostały wyposażone w nowoczesny sprzęt techno-dydaktyczny. Promowano także nowoczesne metody nauczania poprzez włączenie techników do Małopolskiej Chmury Edukacyjnej. Zadanie to obejmowało współpracę z krakowskimi uczelniami wyższymi przy wykorzystaniu technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych. Na wymianę doświadczeń pozwalało także uczestnictwo w wyjazdach studyjnych oraz seminariach organizowanych wspólnie z partnerami zagranicznymi. W ramach projektu udzielono wsparcia 71 665 uczniom¹⁰, co oznaczało realizację tego wskaźnika na poziomie 137%¹¹.

Projekt został zrealizowany efektywnie, albowiem był on o wiele tańszy niż działania podejmowane przez urzędy pracy w celu aktywizacji bezrobotnych absolwentów. Świadczą o tym także uzyskane korzyści w postaci rezultatów twardych i miękkich. Średni koszt uczestnictwa jednego ucznia w projekcie wynosił 1 912 zł¹² i był niższy niż średni koszt uczestnictwa w szkoleniach lub stażach organizowanych przez urzędy pracy w Małopolsce o odpowiednio 15% i 68%. Do 31 marca 2015 r.¹³ koszty projektu wyniosły 137 004 tys. zł, tj. 89% łącznego budżetu w wysokości 154 mln zł. Największe wydatki poniesiono na programy rozwojowe szkół. Algorytm podziału środków projektu uwzględniał liczbę uczniów w szkołach danego partnera, stopę bezrobocia w powiecie oraz średnią zdawalność egzaminów zawodowych. Ogólny średni koszt projektu przypadający na jedną szkołę biorącą udział w projekcie wynosił 491,1 tys. zł, tj. średnio 81,9 tys. zł w roku. Wydatki na realizację programu stanowiły średnio 0,9% w stosunku do łącznych wydatków ponoszonych przez powiaty na szkoły zawodowe w skali roku¹⁴.

W ocenie NIK nastąpiła poprawa wizerunku kształcenia zawodowego, także w wyniku realizacji programu, gdyż osiągnięto założone projektem rezultaty miękkie, z wyjątkiem podniesienia zdawalności egzaminów w zawodach robotniczych. Należy jednak zauważyć, że w przypadku tego wskaźnika tendencja spadkowa wystąpiła na terenie całego kraju. W okresie realizacji projektu zwiększał się odsetek absolwentów gimnazjów podejmujących naukę w szkołach zawodowych w Małopolsce z 51% w 2010 r. do 56% w 2014 r. Wzrastał także odsetek uczniów szkół zawodowych w porównaniu do ogólnej liczby uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych, tj. od 57% w 2010 r. do 61% w 2014 r. Co prawda tendencja wzrostowa wystąpiła na terenie całego kraju, jednakże dynamika wzrostu w Małopolsce była największa. Uczestnicy projektu w zdecydowanej większości stwierdzili, że przyczynił się on do podniesienia ich kompetencji zawodowych¹⁵. Zmniejszyła się także skala bezrobocia wśród absolwentów, którzy po ukończeniu szkoły podejmowali pracę lub kontynuowali naukę, albo łączyli naukę z pracą¹⁶.

2.2 Uwagi końcowe i wnioski

Szkolnictwo zawodowe w Polsce od czasów przemian ustrojowych poszukuje skutecznego modelu edukacji. Ministerstwo Edukacji Narodowej ogłosiło rok szkolny 2014/2015 Rokiem Szkoły Zawodowców, tak aby szkoły zawodowe nie były postrzegane jako szkoły drugiego wyboru. Przywrócenie właściwej rangi szkolnictwu zawodowemu, poprawa jakości kształcenia w tym

¹⁰ Stan na 31 marca 2015 r.

¹¹ Zobacz rozdział 3.3.2.

¹² Stan na 31 marca 2015 r.

¹³ Zakończenie projektu zaplanowano na 31 października 2015 r.

¹⁴ Zobacz rozdział 3.3.3.

¹⁵ Na podstawie ankiet przeprowadzanych przez powiaty oraz raportu z ewaluacji końcowej projektu. Zobacz przypis 43.

¹⁶ Zobacz rozdział 3.3.4.

obszarze i uczynienie ze ścieżki zawodowej atrakcyjnej oferty edukacyjnej dla większej liczby młodych ludzi stały się priorytetowym zadaniem dla całego kraju¹⁷, jak i dla poszczególnych regionów. Kształcenie zawodowe wiąże się nierozdzielnie z popytem i podażą na rynku pracy.

Beneficjenci programu bardzo dobrze ocenili uczestnictwo w projekcie, które przyczyniło się do wzrostu ich wiedzy i kompetencji oraz świadomości własnej pozycji na rynku pracy. Wysokie oceny otrzymały takie formy wsparcia jak kursy podnoszące kwalifikacje, staże i praktyki u przedsiębiorców oraz Małopolska Chmura Edukacyjna. Projekt przyczynił się do interesującego uzupełnienia oferty kształcenia zawodowego. Uczniowie licznie i bardzo chętnie uczestniczyli w dodatkowych zajęciach, pomimo że odbywały się one poza regularnym cyklem kształcenia, czyli w ich czasie wolnym. Szkoły i organy prowadzące zdobyły bardzo cenne doświadczenia w organizacji dodatkowych zajęć, jednakże wszyscy zgodnie podkreślali, że bez dodatkowych środków finansowych nie będą w stanie zapewnić kontynuacji takich zadań. Należy zauważyć, że dotychczasowe działania były finansowane w głównej mierze ze środków europejskich. Co prawda w najbliższej perspektywie finansowej będzie możliwe dalsze dofinansowanie szkolnictwa zawodowego z funduszy europejskich, niemniej jednak możliwość pozyskiwania środków finansowych z tego źródła nie jest nieograniczona.

Uznając potrzebę rozszerzenia oferty kształcenia zawodowego młodzieży poprzez organizację dodatkowych zajęć, ukierunkowanych przede wszystkim na kursy podnoszące kwalifikacje oraz praktyki u pracodawców, NIK wnioskuję do Ministra Edukacji Narodowej o opracowanie mechanizmu ich długofalowego dofinansowania w oparciu o doświadczenia wynikające z realizacji programu w Małopolsce. Ponadto Izba rekomenduje jednostkom samorządu terytorialnego kontynuację i upowszechnianie dobrych praktyk wypracowanych w projekcie, a także zapewnienie udziału w ich finansowaniu.

W sytuacji, gdy jakość kapitału ludzkiego decyduje o rozwoju gospodarki i przewagach konkurencyjnych regionów, dobre kształcenie zawodowe, dostosowane do aktualnych i przyszłych potrzeb rynku pracy, jest niezbędnym elementem każdego systemu edukacyjnego.

¹⁷ Strategia Rozwoju Kraju 2020 (M. P. z 2012 r., poz. 882).

3.1 Charakterystyka obszaru objętego kontrolą

Projekt „Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce” realizowany był w ramach priorytetu IX Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki¹⁸ *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach* działanie 9.2. *Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego*. Celem działania 9.2. było wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem kształcenia osób dorosłych) służące podniesieniu zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia.

W uzasadnieniu działania 9.2 podniesiono, że szkolnictwo zawodowe w 2007 r.¹⁹ znacznie odbiegało jakością od szkolnictwa ogólnego przez co cieszyło się znacznie niższym zainteresowaniem uczniów. W tym kontekście oraz zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy niezbędne okazało się zwiększenie potencjału szkół zawodowych i propagowanie korzyści płynących z wyboru tej ścieżki kształcenia. Jednocześnie modernizacja szkolnictwa zawodowego powinna być wspierana dodatkowymi zachętami dla uczniów, którzy podejmą kształcenie w tym kierunku. Wszystkie te działania miały przyczynić się do zwiększenia popularności wyboru kształcenia zawodowego jako ścieżki edukacyjnej, a także do dostosowania jego oferty do potrzeb rynku pracy (szczególnie w wymiarze lokalnym i regionalnym). Dzięki temu system szkolnictwa zawodowego będzie w stanie dostarczyć na rynek pracy większą liczbę wykwalifikowanych specjalistów o kwalifikacjach odpowiadających aktualnym wymogom pracodawców.

Działania w powyższym zakresie miały być realizowane poprzez kompleksowe programy rozwojowe szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe obejmujące zarówno wyrównywanie dysproporcji edukacyjnych pomiędzy osiągnięciami uczniów, modernizację procesu kształcenia poprzez dodatkowe zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne rozwijające kompetencje kluczowe uczniów, doradztwo edukacyjno-zawodowe, jak i instrumenty o szczególnym znaczeniu dla szkolnictwa zawodowego: staże i praktyki realizowane we współpracy z pracodawcami. Programy rozwojowe miały umożliwić również włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego w innych, szerszych niż praktyczna nauka zawodu, formach np. diagnozowanie popytu rynku pracy na absolwentów o określonych kwalifikacjach zawodowych. W ramach programów rozwojowych szkoły i placówki realizujące kształcenie zawodowe mogły również wyposażać uczniów w nowoczesne materiały dydaktyczne (w tym podręczniki szkolne), które zagwarantują wysoką jakość kształcenia zgodną z wymogami współczesnej gospodarki.

Zgodnie z raportem „Dzieci i młodzież w Małopolsce”²⁰ na początku roku szkolnego 2007/2008 w Małopolsce w szkołach zawodowych, tj. zasadniczych szkołach zawodowych oraz technikach, uczyło się 75 562 uczniów. Stanowili oni 51% ogółu uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych. Największą popularnością wśród absolwentów gimnazjów cieszyły się licea ogólnokształcące, do których uczęszczało ponad 40% uczniów pierwszych klas szkół ponadgimnazjalnych. Odnotowano jednakże zainteresowanie szkołami umożliwiającymi naukę zawodu. Do klas pierwszych zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży przyjęto w roku szkolnym 2007/2008 o 6,4% absolwentów gimnazjów więcej niż rok wcześniej, a do techników dla młodzieży o 1,2% więcej.

¹⁸ Dalej: PO KL.

¹⁹ Szczegółowy opis priorytetów PO KL 2007–2013 zatwierdzono 18 września 2007 r.

²⁰ Raport Urzędu Statystycznego w Krakowie, Kraków 2009.

Pomimo wzrastającego zainteresowania młodzieży szkołami zawodowymi, system kształcenia zawodowego w Małopolsce nie spełniał oczekiwań współczesnego rynku pracy. Małopolska od kilku lat znajduje się w czołówce województw osiągających najwyższe wyniki egzaminów zawodowych w Polsce, niestety w dalszym ciągu były one niesatysfakcjonujące, szczególnie w obszarze zawodów technicznych (w 2009 r. niecałe 60% uczniów uzyskało pozytywny wynik²¹). Potrzeba modernizacji kształcenia zawodowego jest dziś koniecznością, którą potwierdza także kierunek działań Ministerstwa Edukacji Narodowej „Założenia projektowanych zmian – kształcenie zawodowe i ustawiczne”²². MEN zwraca uwagę na potrzebę modernizacji kształcenia zawodowego wynikającą ze zmian technologicznych i wzrostu oczekiwań pracodawców w zakresie poziomu umiejętności praktycznych ich pracowników. W opinii wielu przedsiębiorców w szkołach ciągle zbyt mało uwagi poświęca się kształceniu praktycznemu. Środowisko szkolne zauważa natomiast, że problemy z praktyczną nauką zawodu wynikają ze zbyt małej liczby pracodawców zaangażowanych w kształcenie oraz zbyt małej liczby nowoczesnych centrów kształcenia praktycznego²³.

Problemy kształcenia zawodowego wynikały między innymi z niewystarczającego dopasowania oferowanych ścieżek kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy, braku programów specjalistycznych, które pozwoliłyby na nabycie przez uczniów pożądaných na rynku pracy kompetencji zawodowych, braku perspektywicznego i globalnego patrzenia na potrzeby uczniów i pracodawców. Do tego przyczyniały się takie czynniki jak: niezadowalający stan bazy techno-dydaktycznej szkół i placówek, uniemożliwiający płynną adaptację absolwentów szkół u pracodawców wykorzystujących nowoczesne technologie²⁴, oraz niewystarczający dostęp do informacji na temat właściwego planowania kariery edukacyjno-zawodowej wśród uczniów. Zdecydowana większość małopolskich szkół organizowała dla młodzieży zajęcia pozalekcyjne, z których najpopularniejsze to zajęcia sportowe i rozwijające zainteresowania. Nie były one jednak związane bezpośrednio z uczeniem zawodem oraz nabywaniem kompetencji i umiejętności praktycznych²⁵. Ponadto wyniki badania „Monitoring ofert pracy”, przeprowadzonego przez Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji, wskazywały, iż głównym kryterium w doborze pracownika są umiejętności zawodowe.

Przeprowadzone analizy i badania potwierdzały potrzebę zmian w dotychczasowym procesie kształcenia w kierunku większego powiązania jego przebiegu z potrzebami pracodawców. Aby poprawić istniejącą sytuację, samorząd województwa małopolskiego podjął decyzję o wdrożeniu projektu „Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce”, którego celem głównym była modernizacja oraz podniesienie jakości kształcenia zawodowego poprzez wsparcie szkół zawodowych w Małopolsce.

²¹ Według danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie.

²² *Założenia projektowanych zmian – Kształcenie zawodowe i ustawiczne. Informator*, KOWEZiU, Warszawa 2010 r.

²³ *Nauka zawodu. Szkoła czy pracodawca? Raport z badania praktycznej nauki zawodu realizowanej przez małopolskich przedsiębiorców*, Kraków 2009.

²⁴ Raport Kuratorium Oświaty w Krakowie *Diagnoza jakości kształcenia zawodowego w szkołach województwa małopolskiego*, 2008 r.

²⁵ Raport Małopolskiego Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji *Nauka zawodu w małopolskich szkołach*, 2009 r.

3.2 Charakterystyka stanu prawnego

Podstawowym aktem prawnym regulującym sprawę oświaty w Polsce jest ustawa o systemie oświaty²⁶. Szkolnictwo zawodowe realizowane jest na poziomie szkół ponadgimnazjalnych i dotyczyć może zarówno młodzieży, jak i dorosłych.

W momencie rozpoczęcia programu, tj. w 2010 r., w ramach szkół zawodowych dla młodzieży funkcjonowały następujące typy szkół²⁷:

- zasadnicze szkoły zawodowe o okresie nauczania nie krótszym niż 2 lata i nie dłuższym niż 3 lata, których ukończenie umożliwiało uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu, a także dalsze kształcenie w dwuletnim uzupełniającym liceum ogólnokształcącym lub trzyletnim technikum uzupełniającym;
- czteroletnie technika, których ukończenie umożliwiało uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu, a także umożliwiające uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego;
- trzyletnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, których ukończenie umożliwiało uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu, a także umożliwiające uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego;
- szkoły policealne o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku, których ukończenie umożliwiało osobom posiadającym wykształcenie średnie uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu;
- trzyletnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa potwierdzającego przysposobienie do pracy.

Od 1 września 2012 r. wprowadzono zmiany dotyczące szkół ponadgimnazjalnych oraz szkół dla dorosłych w zakresie kształcenia ogólnego i zawodowego. Miały one na celu poprawę efektów kształcenia, zwiększenie skuteczności kształcenia oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do zmieniającego się rynku pracy. Aby ten cel zrealizować, zmieniono typy szkół zawodowych ponadgimnazjalnych²⁸. Obecnie funkcjonują:

- trzyletnia zasadnicza szkoła zawodowa, której ukończenie umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie, a także dalsze kształcenie począwszy od klasy drugiej liceum ogólnokształcącego dla dorosłych;
- czteroletnie technikum, którego ukończenie umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie, a także uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego;
- szkoła policealna dla osób posiadających wykształcenie średnie, o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku, umożliwiająca uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie;

²⁶ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.).

²⁷ Art. 9 ust. 1 pkt 3 lit. a, d, f, g, h ustawy o systemie oświaty w brzmieniu obowiązującym do 31 sierpnia 2012 r.

²⁸ Art. 9 ust. 1 pkt 3 lit. a, c, d, e ustawy o systemie oświaty w brzmieniu określonym w art. 1 pkt 7 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 205, poz. 1206 ze zm.).

- trzyletnia szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, której ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa potwierdzającego przysposobienie do pracy. Ponadto zmodyfikowano klasyfikację zawodów szkolnych²⁹, wdrożono podstawę programową kształcenia w zawodach opisaną językiem efektów kształcenia, ujednolicono system egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe.

Organ prowadzący szkoły różnych typów lub placówki może je połączyć w zespół³⁰.

3.3 Istotne ustalenia kontroli

3.3.1. Cele programu

Etap realizacji projektu poprzedziła analiza stanu kształcenia zawodowego w Małopolsce. W celu usystematyzowania przedmiotowej wiedzy, posiłkowano się szeregiem opracowań stworzonych w latach 2008–2010³¹. Na tej podstawie zdiagnozowano następujące problemy szkolnictwa zawodowego:

- niedostosowanie oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy. W tym obszarze wskazywano na zbyt słabe przygotowanie praktyczne do wykonywanego zawodu, braki kompetencyjne absolwentów szkół zawodowych, niezgodność stanowiska, na którym pracowali zatrudnieni absolwenci, z ich wyuczonym zawodem i zdobytymi kompetencjami;
- niezadowalający stan bazy techno-dydaktycznej do nauczania teoretycznych przedmiotów zawodowych oraz praktycznej nauki zawodu. Baza techno-dydaktyczna szkół Małopolski była zróżnicowana w poszczególnych powiatach i wymagała doposażenia. Brak odpowiedniego wyposażenia często uniemożliwiał tworzenie właściwych pracowni dla niektórych zawodów, przez co utrudniona była realizacja podstaw programowych i programów nauczania. Przekładało się to także na przygotowanie uczniów do zewnętrznych egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe;
- niewystarczający dostęp do usług doradztwa edukacyjno-zawodowego. Małopolskie szkoły zawodowe oferowały swoim uczniom doradztwo zawodowe, przede wszystkim w formie spotkań z pedagogiem szkolnym i rozmów w czasie lekcji wychowawczych. Niestety w większości szkół brakuje profesjonalnego doradcy, który mógłby przybliżyć uczniom specyfikę poszukiwania pracy w danym zawodzie, przygotować do pisania życiorysu i listu motywacyjnego oraz pokazać, jak przekonać do siebie pracodawcę w czasie rozmowy kwalifikacyjnej;
- niedostateczną liczbę wykwalifikowanych nauczycieli praktycznej nauki zawodu. Kwalifikacje kadry pedagogicznej mają wpływ na jakość kształcenia zawodowego w szkole oraz przygotowanie

²⁹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. z 2012 r., poz. 7 ze zm.).

³⁰ Art. 62 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy o systemie oświaty.

³¹ Były to m.in. następujące opracowania: *Diagnoza kształcenia zawodowego w szkołach województwa małopolskiego prowadzonych przez jednostki samorządu oświatowego* – raport sporządzony przez Kuratorium Oświaty w Krakowie w 2008 r.; W. Brześcińska, *Diagnoza wskazująca na potrzebę realizacji projektu systemowego obejmującego i wspierającego szkolnictwo zawodowe w Małopolsce*, 2009; A. Janczy, *Diagnoza stanu kształcenia zawodowego w szkołach województwa małopolskiego w kontekście realizacji projektu systemowego, którego celem jest wspieranie kształcenia zawodowego*, 2009; M. Krysakowska, *Diagnoza wskazująca na potrzebę realizacji projektu systemowego obejmującego i wspierającego szkolnictwo zawodowe w Małopolsce*, 2009; *Diagnoza wskazująca na potrzebę realizacji projektu systemowego obejmującego i wspierającego szkolnictwo zawodowe w Małopolsce*, 2009; *Szkolnictwo zawodowe w Małopolsce. Raport PO KL 9.2* – raport sporządzony przez firmę EUROKREATOR, 2010.

uczniów do zewnętrznych egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe. Analiza potrzeb nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i nauczycieli praktycznej nauki zawodu wskazała na konieczność stworzenia systemu doskonalenia tych nauczycieli, szczególnie w zakresie aktualizacji wiedzy merytorycznej oraz zapoznania ich z najnowszymi zasadami organizacyjnymi i nowymi technologiami w poszczególnych branżach³²;

- niewystarczającą współpracę szkół z pracodawcami. Zajęcia praktyczne dla uczniów zasadniczych szkół zawodowych, techników i szkół policealnych odbywają się najczęściej w szkolnych warsztatach. Przedsiębiorcy, jeżeli decydują się prowadzić zajęcia praktyczne, to najczęściej poprzez zatrudnienie młodocianych pracowników na podstawie umowy o pracę. Ponadto głównym kryterium w doborze pracowników przez pracodawców są umiejętności zawodowe, tak więc przebieg procesu kształcenia powinien być związany z potrzebami pracodawców;
- niewystarczającą współpracę szkół z technicznymi uczelniami wyższymi. Wskazano na niewystarczający dostęp szkół zawodowych do nowoczesnych technologii oraz innowacyjnych rozwiązań;
- niekorzystny wizerunek kształcenia zawodowego (negatywny odbiór społeczny wśród uczniów i rodziców). Szkoły zawodowe były postrzegane jako szkoły drugiej kategorii, przez co nastąpił spadek liczby uczniów w szkołach zawodowych, likwidacja placówek, łączenie klas, a na rynku pracy wystąpił brak kandydatów do pracy na stanowiska robotników wykwalifikowanych.

We wszystkich powiatach w 2010 r. przeprowadzono sesje strategiczne, podczas których prezentowano założenia projektu. Brali w nich udział przedstawiciele samorządów terytorialnych, instytucji oświatowych oraz przedsiębiorców.

W efekcie samorząd województwa podjął decyzję o wdrożeniu projektu, w ramach którego opracowano koncepcję podniesienia jakości kształcenia zawodowego w Małopolsce w siedmiu branżach zawodowych, tj. mechaniczno-mechatronicznej, budowlanej, informatyczno-elektronicznej, turystyczno-gastronomicznej, rolno-przetwórczej, społeczno-medycznej oraz usługowej. W projekcie wyodrębniono 42 zadania, tj.:

- współpraca ponadnarodowa (zadanie 1),
- przygotowanie programów operacyjnych działań (zadanie 2),
- realizacja programów rozwojowych szkół (zadania 3–36 oraz 39–41),
- Projektowe Centrum Wsparcia Edukacji Zawodowej (zadanie 37),
- zarządzanie projektem (zadanie 38),
- Małopolska Chmura Edukacyjna (zadanie 42).

Program realizowany był jako projekt systemowy partnerski³³. Na podobnej zasadzie realizowano projekty w ramach działania 9.2 PO KL w województwie dolnośląskim. W pozostałych województwach przeprowadzono konkursy, które były ogłaszane przez instytucje pośredniczące³⁴.

³² Doskonalenie zawodowe nauczycieli szkół prowadzących kształcenie zawodowe odbywało się w ramach działania 9.4. PO KL.

³³ Art. 28a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649 ze zm.) – w celu wspólnej realizacji projektów, o których mowa w art. 28 ust. 1, w zakresie określonym przez instytucję zarządzającą, mogą być tworzone partnerstwa, przez podmioty wnoszące do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, realizujące wspólnie projekt, na warunkach określonych w porozumieniu lub umowie partnerskiej lub na podstawie odrębnych przepisów.

Partnerstwo polega na wspólnej realizacji wszystkich etapów projektu przez beneficjenta oraz podmioty z sektora lub spoza sektora finansów publicznych.

³⁴ Na podstawie raportu Instytutu Badań Edukacyjnych *Współpraca szkół zawodowych z przedsiębiorcami na przykładzie Działania 9.2. PO KL*, 2014.

Zasady doboru partnerów do realizacji projektu miały na celu umożliwienie uczestnictwa w projekcie wszystkim organom prowadzącym szkoły publiczne kształcące w zawodach na terenie Małopolski, natomiast w przypadku szkół niepublicznych przeprowadzony został konkurs ofert. Umowy partnerskie zawarto z 29 organami prowadzącymi szkoły publiczne³⁵ oraz z 8 podmiotami prowadzącymi szkoły niepubliczne.

Jako główne działanie wskazano przede wszystkim realizację programów rozwojowych szkół³⁶, które postrzegane były jako filar całego projektu. W oparciu o zleczone i przeprowadzone analizy problemów szkolnictwa zawodowego postanowiono wzmocnić bazę edukacyjną, jak również zapewnić uczniom, którzy zostaną objęci wsparciem, możliwość uczestniczenia w dodatkowych zajęciach z zakresu kompetencji kluczowych i zajęć praktycznych w stosunku odpowiednio: 30% i 70% planowanego na ten cel budżetu. W ramach PRS organizowano następujące działania:

- zajęcia wyrównawcze z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych oraz języków obcych,
- dodatkowe zajęcia pozalekcyjne ukierunkowane na rozwój kompetencji kluczowych z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych oraz języków obcych z wykorzystaniem narzędzi informatycznych (ICT),
- kursy podnoszące kwalifikacje,
- doradztwo zawodowe,
- staże-wizyty zawodoznawcze u przedsiębiorców,
- płatne praktyki u przedsiębiorców,
- doposażenie szkół w nowoczesny sprzęt techno-dydaktyczny.

W trakcie realizacji programu jego pierwotne założenia (rezultaty twarde), w tym także zadania, ulegały zmianie. Dodano nowe zadania takie jak „Współpraca ponadnarodowa” oraz „Małopolska Chmura Edukacyjna”, a w przypadku PRS pojawiła się możliwość organizacji staży i praktyk u przedsiębiorców³⁷.

Na podstawie przeprowadzonych przez powiaty analiz zajęcia zostały dostosowane do branż i zawodów, w których kształciły szkoły zawodowe. Przyjęte do realizacji zadania były zgodne z zainteresowaniami uczniów oraz potrzebami rynku pracy.

W kontrolowanych pięciu powiatach projekt realizowano w 37 zespołach szkół, w których funkcjonowało 31 zasadniczych szkół zawodowych oraz 35 techników, a także w jednym centrum kształcenia ustawicznego i praktycznego oraz w jednym specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym (zasadnicza szkoła zawodowa). Kształcenie prowadzono w sześciu branżach zawodowych³⁸ w 68 zawodach. W okresie objętym kontrolą we wszystkich powiatach uruchomiono łącznie 27 nowych kierunków kształcenia, w tym 10 w zasadniczych szkołach zawodowych³⁹

³⁵ Powiaty, miasta na prawach powiatu, gminy, szkoły wojewódzkie, szkoły, dla których organem prowadzącym był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

³⁶ Dalej: PRS.

³⁷ Zobacz rozdział 3.3.2.

³⁸ Kontrolowane powiaty nie prowadziły kształcenia w branży społeczno-medycznej.

³⁹ Dotyczyło to takich zawodów jak: betoniarz-zbrojarz (1 powiat), blacharz-lakiernik (1 powiat), elektromechanik pojazdów samochodowych (1 powiat), fryzjer (1 powiat), kucharz (1 powiat), lakiernik (1 powiat), monter zabudowy i robót wykończeniowych (2 powiaty), murarz-tylnkarz (1 powiat), pszczelarz (1 powiat), technolog robót wykończeniowych w budownictwie (1 powiat).

i 17 w technikach⁴⁰. Z powodu braku chętnych, jak wyjaśnili starostowie i dyrektorzy szkół, nie prowadzono naboru w 37 zawodach, w tym 16 w zasadniczych szkołach zawodowych⁴¹ oraz 21 w technikach⁴². Ponadto w przypadku powiatów nowosądeckiego i tarnowskiego starostowie podkreślali, że uczniowie w zdecydowanej większości wybierają szkoły zlokalizowane w miastach, tj. Nowym Sączu i Tarnowie.

W 2012 r. przeprowadzono ewaluację śródkresową, a w 2014 r. ewaluację końcową⁴³ projektu na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego⁴⁴. Polegała ona na badaniach ankietowych w sześciu grupach respondentów, będących beneficjentami i partnerami projektu. Byli to: uczniowie szkół zawodowych, techników oraz szkół policealnych, nauczyciele, dyrektorzy szkół, liderzy szkolni projektu, koordynatorzy zespołów projektowych oraz przedsiębiorcy. Wynikiem ewaluacji śródkresowej z 2012 r. było sześć rekomendacji. Wskazano na konieczność usprawnienia procedur organizacyjnych związanych z wdrażaniem projektu, w szczególności procedur dotyczących organizacji przetargów, jak również zwrócono uwagę, by w procedurach przetargowych głównym kryterium nie była cena świadczonych usług, a doświadczenie związane z wykonywaniem podobnych zadań. Podniesiono również kwestie właściwego budżetowania, wskazano potrzebę zwiększenia udziału praktyk, staży i wizyt zawodoznawczych w całym projekcie w stosunku do pozostałych działań oraz zwiększenia dostępności do zajęć. Wszystkie rekomendacje zostały uwzględnione w dalszym toku realizacji projektu, z wyjątkiem stosowania w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego innych kryteriów oceny ofert niż cena. Zarówno Urząd Marszałkowski, jak i powiaty, wskazywali, że do czasu nowelizacji ustawy Prawo zamówień publicznych⁴⁵ w 2014 r. nie mogli stosować innych kryteriów ocen niż cena.

NIK zwraca uwagę, że zgodnie z art. 91 ust. 2 ustawy Prawo zamówień publicznych zamawiający zawsze miał możliwość ustalania innych kryteriów oceny ofert poza ceną, a nie tylko po zmianie ustawy w 2014 r. Należy także zauważyć, że usługi edukacyjne i szkoleniowe są usługami o charakterze niepriorytetowym⁴⁶. Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych

⁴⁰ Dotyczyło to takich zawodów jak: kucharz (1 powiat), technik architektury krajobrazu (1 powiat), technik budownictwa (3 powiaty), technik cyfrowych procesów graficznych (2 powiaty), technik geodeta (1 powiat), technik hotelarstwa (4 powiaty), technik informatyk (2 powiaty), technik logistyk (1 powiat), technik mechatronik (1 powiat), technik obsługi turystycznej (3 powiaty), technik organizacji reklamy (5 powiatów), technik pojazdów samochodowych (3 powiaty), technik spedytor (2 powiaty), technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej (2 powiaty), technik usług fryzjerskich (2 powiaty), technik żywienia i usług gastronomicznych (1 powiat).

⁴¹ Dotyczyło to takich zawodów jak: blacharz samochodowy (2 powiaty), elektromechanik pojazdów samochodowych (1 powiat), elektryk (1 powiat), fryzjer (1 powiat), kucharz małej gastronomii (2 powiaty), lakiernik (1 powiat), mechanik-operator pojazdów maszyn rolniczych (1 powiat), mechanik pojazdów samochodowych (1 powiat), murarz-tylnik (1 powiat), obuwnik (1 powiat), operator obrabiarek skrawaniem (2 powiaty), piekarz (1 powiat), sprzedawca (1 powiat), stolarz (1 powiat), ślusarz (1 powiat), technolog robót wykończeniowych w budownictwie (1 powiat).

⁴² Dotyczyło to takich zawodów jak: kucharz (1 powiat), kelner (1 powiat), technik agrobiznesu (2 powiaty), technik architektury krajobrazu (1 powiat), technik cyfrowych procesów graficznych (1 powiat), technik ekonomista (3 powiaty), technik elektryk (1 powiat), technik handlowiec (3 powiaty), technik hotelarstwa (1 powiat), technik informatyk (1 powiat), technik mechanik (1 powiat), technik logistyk (1 powiat), technik ochrony środowiska (2 powiaty), technik rolnik (1 powiat), technik technologii drewna (1 powiat), technik technologii żywności (1 powiat), technik teleinformatyk (1 powiat), technik technologii odzieży (1 powiat), technik urządzeń sanitarnych (2 powiaty), technik usług pocztowych i telekomunikacyjnych (2 powiaty), technik weterynarii (1 powiat).

⁴³ Pierwotnie zakładano zakończenie realizacji projektu 31 grudnia 2014 r. Decyzja o przedłużeniu programu do 31 października 2015 r. zapadła w lutym 2014 r., natomiast we wniosku nie zmieniono terminu przeprowadzenia ewaluacji końcowej.

⁴⁴ Ewaluację przeprowadziła firma zewnętrzna Korporacja Badawcza Pretendent z Wrocławia.

⁴⁵ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.). W art. 91 dodano ust. 2a (obowiązujący od 19 października 2014 r.) stanowiący, że kryterium ceny może być zastosowane jako jedyne kryterium oceny ofert, jeżeli przedmiot zamówienia jest powszechnie dostępny i ma ustalone standardy jakościowe.

⁴⁶ Załącznik nr 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 2010 r. w sprawie wykazu usług o charakterze priorytetowym i niepriorytetowym (Dz. U. Nr 12, poz. 68).

do postępowań o udzielenie zamówień, których przedmiotem są usługi o charakterze niepriorytetowym, nie stosuje się przepisów ustawy dotyczących m.in. zakazu ustalania kryteriów oceny ofert na podstawie właściwości wykonawcy.

W raporcie z ewaluacji końcowej stwierdzono m.in., że uczestnictwo w proponowanych przez szkoły formach wsparcia w wysokim stopniu przyczyniło się zarówno do wzrostu wiedzy i kompetencji uczestników, jak również do wzrostu świadomości własnej pozycji na rynku pracy. Zdecydowana większość uczniów, tj. 88%, uważała, że przeprowadzone zajęcia spełniły swoje zadania i przygotowują do dobrego startu na rynku pracy. Dla części uczniów problemem okazała się niewystarczająca liczba miejsc na niektórych zajęciach. Nauczyciele i dyrektorzy zwrócili uwagę na skomplikowane i nie zawsze adekwatne w kontekście najwyższej jakości procedury wyłaniania dostawców usług szkoleniowych. Ponadto wyniki badań końcowych wskazały na wyeliminowanie zidentyfikowanych wcześniej problemów takich jak terminy organizacji zajęć, utrudnienia dla uczniów w powrocie do domu w dni wolne od pracy, w których organizowane były zajęcia.

W ramach ewaluacji wewnętrznej projektu trzy powiaty (myślenicki, nowosądecki i wadowicki) zobowiązały wszystkie osoby prowadzące zajęcia do przeprowadzenia oceny merytorycznej w formie ankiet. W pozostałych dwóch powiatach ankiety przeprowadzono na wybranych zajęciach. Uczestnicy w zdecydowanej większości pozytywnie oceniali zarówno wartość merytoryczną przeprowadzonych zajęć, jak i ich przydatność w dalszej karierze zawodowej. Z kolei na zajęciach wyrównawczych z przedmiotów przyrodniczych oraz języków obcych przeprowadzono testy „wejście – wyjście”, które miały na celu monitorowanie aktualnych postępów uczniów, którzy zostali objęci wsparciem w ramach m.in. kompetencji kluczowych. Wyniki testów wskazywały na wzrost ocen końcowych w porównaniu do ocen początkowych.

3.3.2. Skuteczność programu

W projekcie wzięło udział 37 partnerów, w tym wszystkie 19 powiatów województwa małopolskiego i 3 miasta na prawach powiatu (Kraków, Tarnów, Nowy Sącz), 3 gminy (Niepołomice, Lipnica Wielka i Żegocina) oraz 12 innych podmiotów prowadzących szkoły⁴⁷.

W całym województwie małopolskim w latach 2010–2015⁴⁸ funkcjonowało 691 szkół kształcących w zawodach⁴⁹. W realizacji projektu udział wzięło 279 szkół⁵⁰ (40% wszystkich szkół tego typu w województwie), w tym 119 zasadniczych szkół zawodowych (66% szkół tego typu), 143 technika (83%), 4 technika uzupełniające (11%) oraz 13 szkół policealnych (4%)⁵¹.

⁴⁷ Innymi podmiotami będącymi partnerem w projekcie, które prowadziły szkoły kształcące w zawodach, były: Stowarzyszenie Zakład Doskonalenia Zawodowego w Krakowie, Towarzystwo Salezjańskie Inspektoriat pod wezwaniem Św. Jacka, Maria Szkarłat Ośrodek Doskonalenia i Doskonalenia Zawodowego Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Limanowej, Arcelor Mittal Poland S.A., Stowarzyszenie Zakład Doskonalenia Zawodowego w Katowicach, Izba Rzemieślnicza oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Tarnowie, Maria Oczko Centrum Kształcenia Dorosłych w Kętach, prowadzone przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi trzy Zespoły Szkół Centra Kształcenia Rolniczego w Nowym Targu, w Bystrej i w Hańczowej, Przedsiębiorstwo Budownictwa Przemysłowego Chemobudowa Kraków S.A., partner określony jako Szkoły Wojewódzkie (osiem szkół dla których organem prowadzącym było Województwo Małopolskie).

⁴⁸ Do kwietnia 2015 r. Dane uzyskane z Kuratorium Oświaty w Krakowie.

⁴⁹ Szkoły te prowadzone były przez: powiaty (276 szkół), miasta na prawach powiatu (116), spółki prawa handlowego (110), osoby fizyczne jako pracodawcy (86), stowarzyszenia (32), gminy (16), przedsiębiorstwa osób fizycznych (12), samorząd województwa małopolskiego (11), ministrów (8), przedsiębiorstwa państwowe (7), organizacje wyznaniowe (5), Związek Rzemiosła Polskiego (5), fundacje (3), Samorząd Gospodarczy i Zawodowy (2), wyższą szkołę niepaństwową (1) oraz Krajową Radę Spółdzielczą (1).

⁵⁰ W programie mogły uczestniczyć tylko szkoły kształcące młodzież.

⁵¹ Zobacz przypis nr 50. Technika uzupełniające oraz szkoły policealne w przeważającej części były szkołami dla dorosłych.

Programy rozwojowe szkół⁵²

Wdrożenie programów rozwojowych szkół było głównym zadaniem projektowym. Wprowadzono je w 279 szkołach⁵³, co oznaczało realizację tego wskaźnika na poziomie 107% wartości planowanej⁵⁴, tj. co najmniej 260 szkół⁵⁵. W ramach projektu udzielono wsparcia 71 665 uczniom⁵⁶, co stanowiło 137% planowanego wskaźnika w wysokości 52 433⁵⁷.

O doborze poszczególnych działań⁵⁸ decydowały powiaty we współpracy ze szkołami. W szkołach przeprowadzono wśród uczniów rozpoznanie dotyczące zainteresowania uczestnictwem w poszczególnych formach wsparcia. Uczniowie musieli wyrazić dobrowolną chęć udziału w wybranych zajęciach. Projekt pozwalał na udział w więcej niż jednej formie wsparcia. Nabór uczniów odbywał się na podstawie szczegółowych warunków określonych w regulaminach rekrutacji, które ustalane były przez dyrektorów szkół. Zajęcia odbywały się według harmonogramów i programów ustalonych w umowach z wykonawcami, w czasie wolnym od zajęć szkolnych, tj. przed lub po lekcjach i w czasie weekendów, a dodatkowe praktyki zawodowe podczas wakacji. Ich przebieg i obecność uczniów były udokumentowane w dziennikach zajęć i na odpowiednich listach. Zajęcia realizowane były w obiektach szkolnych lub udostępnionych przez firmę. Prowadzący zajęcia wyposażali uczestników w wymagane materiały dydaktyczne, odzież ochronną, niezbędny sprzęt i inne materiały do przeprowadzenia zajęć.

Największym zainteresowaniem młodzieży cieszyły się kursy zawodowe, kończące się uzyskaniem dodatkowych umiejętności i kwalifikacji, które zwiększają konkurencyjność absolwentów szkół zawodowych na rynku pracy. Do 30 września 2014 r. wzięło w nich udział ponad 40 tys. uczniów⁵⁹, co stanowiło ponad 60% wszystkich uczestników projektu. Wykonawcy prowadzący kursy zostali zobowiązani do opracowania programów zajęć z podziałem na liczbę godzin zajęć teoretycznych i praktycznych (liczbę godzin zajęć praktycznych i teoretycznych oraz główne zagadnienia, które należało uwzględnić w programie, określono w specyfikacji istotnych warunków zamówienia). Kursy kończyły się egzaminem teoretycznym i praktycznym. Uczniowie zakwalifikowani do uczestnictwa w zajęciach ukończyli je i otrzymali stosowne certyfikaty i zaświadczenia. Niektóre kursy kończyły się egzaminami, które dawały stosowne uprawnienia państwowe, jak na przykład prawo jazdy odpowiedniej kategorii, książeczka spawacza wydawana przez Instytut Spawalnictwa, uprawnienia do obsługi wózków widłowych, uprawnienia operatora koparko-ładowarki, uprawnienia operatora żurawi samojezdnych (HDS).

Liczba certyfikatów, uprawnień i zaświadczeń otrzymanych przez uczniów w ramach projektu wyniosła 151 549⁶⁰, co przy założonej docelowej wartości 5 000⁶¹ oznaczało realizację wskaźnika

⁵² Zadania oznaczone we wniosku jako zadania nr 3–36 oraz 39–41.

⁵³ Stan na 31 marca 2015 r.

⁵⁴ Dane nie uwzględniały liczby programów rozwojowych wdrożonych w sześciu centrach kształcenia praktycznego i ustawicznego.

⁵⁵ Pierwotnie zakładana wartość wskaźnika (wniosek z 2009 r.) wynosiła co najmniej 200 szkół.

⁵⁶ Jeden uczeń mógł uczestniczyć w kilku różnych formach wsparcia, jednakże w końcowej statystyce odnotowany był jako jedna osoba.

⁵⁷ Stan na 31 marca 2015 r. Pierwotnie zakładana wartość wskaźnika (wniosek z 2009 r.) wynosiła 20 000 uczniów.

⁵⁸ Zobacz str. 13.

⁵⁹ Dane szacunkowe. Zobacz przypis nr 74.

⁶⁰ Prowadzący zajęcia mieli obowiązek wydać zaświadczenia dla każdej formy wsparcia organizowanej w ramach PRS.

⁶¹ Pierwotnie (wniosek z 2009 r.) nie zakładano takiego wskaźnika – wprowadzono go w trakcie realizacji projektu.

w 3 031%, przy czym liczba certyfikatów potwierdzających nabyte kwalifikacje i uprawnienia, poprzez zdanie egzaminu wynosiła 42 325, tj. 28% ogólnej liczby certyfikatów.

Zajęcia wyrównawcze i rozwijające w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, technologii informacyjnych (ICT) oraz języków obcych miały na celu rozwijanie zainteresowań, poszerzenie wiedzy zdobytej w szkole oraz lepsze przygotowanie do egzaminu maturalnego. Z tych form wsparcia skorzystało około 30 tys. uczniów⁶².

W doradztwie zawodowym indywidualnym bądź grupowym w zakresie planowania swojej przyszłości zawodowej uczestniczyło około 10 tys. beneficjentów⁶³.

Staże-wizyty zawodoznawcze były organizowane w celu nabycia doświadczenia zawodowego i praktycznej wiedzy o zawodach, czynnościach i warunkach ich wykonania poprzez zapoznanie się ze strukturą przedsiębiorstwa, stosowanymi technologiami oraz potencjonalnym miejscem pracy. Odbywały się one w zakładach pracy (np. hotele, restauracje, zakład produkcji okien, zakład wytwarzający samochody osobowe, centrum obsługi pojazdów samochodowych). Czas trwania stażu wynosił od jednego do trzech dni. Wykonawca był zobowiązany zapewnić warunki materialne do prowadzenia stażu, w tym m.in. stanowiska szkoleniowe wyposażone w niezbędne urządzenia, sprzęt, narzędzia, materiały i dokumentację techniczną. W wizytach zawodoznawczych wzięło udział 31 921 uczniów⁶⁴. Z kolei praktyki u pracodawców⁶⁵ były realizowane w okresie wakacji w latach 2013–2015, trwały trzy lub cztery tygodnie i były połączone z wypłatą stypendium (maksymalnie 1 500 zł brutto), a pracodawca mógł otrzymać zwrot kosztów (maksymalnie 500 zł brutto). W tej formie wsparcia w województwie uczestniczyło 3 517 beneficjentów⁶⁶. Według *Sprawozdania z wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013 w 2014 r.*⁶⁷ ze staży i praktyk zawodowych skorzystało najwięcej uczniów na Dolnym Śląsku (32,2 tys.) i w Małopolsce (29,9 tys.).

Liczba szkół zawodowych, które w zakresie wdrażania programów rozwojowych współpracowały z przedsiębiorcami, wyniosła 225, co oznaczało wykonanie wskaźnika w 141% w stosunku do założonej wartości 160 szkół⁶⁸. Jednocześnie stanowiło to 80,6% szkół, które wdrożyły programy rozwojowe. Liczba uczniów w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, którzy zakończyli udział w stażach i praktykach, wynosiła 33 984⁶⁹, co w odniesieniu do wartości docelowej wskaźnika 28 500 stanowiło 119%⁷⁰. Marszałek, starostowie oraz dyrektorzy szkół podkreślali, że przedsiębiorcy nie zawsze byli chętni do współpracy ze szkołami. Z kolei przedsiębiorcy jako utrudnienia w realizacji projektu wskazywali na konieczność wypełniania bardzo dużej liczby dokumentów, co według nich było bardzo uciążliwe. Ich zdaniem były to zbyt sztywne ramy projektu, które zmniejszały elastyczność przy organizowaniu zadań skierowanych do praktykantów⁷¹.

⁶² Dane szacunkowe według stanu na 30 września 2014 r.

⁶³ Zobacz przypis nr 62.

⁶⁴ Stan na 31 marca 2015 r.

⁶⁵ Były to dodatkowe praktyki, które wykraczały poza wymiar godzin wynikający z podstawy programowej.

⁶⁶ Stan na 31 marca 2015 r.

⁶⁷ <http://www.efs.2007–2013.gov.pl/AnalizyRaportyPodsumowania/poziom/Documents/Sprawozdanie%20roczne%20z%20realizacji%20Programu%20Operacyjnego%20Kapital%20Ludzki%20w%202014%20r.pdf>

⁶⁸ Stan na 31 marca 2015 r. Pierwotnie zakładana wartość wskaźnika (wniosek z 2009 r.) wynosiła 100 szkół.

⁶⁹ Uczeń mógł być wykazany tylko raz w ramach projektu.

⁷⁰ Stan na 31 marca 2015 r. Pierwotnie (wniosek z 2009 r.) nie zakładano takiego wskaźnika.

⁷¹ Raport z ewaluacji końcowej projektu (niepublikowany).

Do szkół i placówek zakupiono nowoczesny sprzęt do praktycznej nauki zawodu (np. wyposażenie do pracowni gastronomicznych, spawania, diagnostyki samochodowej, komputerowych, kosztorysowania, normowania i projektowania w budownictwie) oraz sprzęt techno-dydaktyczny (np. programy komputerowe, tablice multimedialne) za łączną kwotę 14,5 mln zł⁷². W efekcie wyposażono 221 szkół (lub placówek oświatowych) w sprzęt techno-dydaktyczny, co przy wymaganym wskaźniku co najmniej 50 szkół lub placówek⁷³ oznacza realizację na poziomie 442%. Z kolei 200 szkół wyposażono w nowoczesne materiały dydaktyczne, co stanowiło 100% zakładanego wskaźnika.

W kontrolowanych powiatach w ramach PRS zorganizowano⁷⁴:

- 93 rodzaje kursów podnoszących kwalifikacje⁷⁵, w których uczestniczyło 20 296 uczniów, w tym 9 740 kobiet (48%) i 10 556 mężczyzn,
- zajęcia wyrównawcze z matematyki i innych przedmiotów przyrodniczych oraz języków obcych, w których uczestniczyło 15 639 uczniów, w tym 8 508 kobiet (54%) i 7 131 mężczyzn,
- zajęcia rozwijające (dodatkowe) z przedmiotów przyrodniczych oraz z nowoczesnych technologii, w których uczestniczyło 5 781 uczniów, w tym 3 316 kobiet (57%) i 2 465 mężczyzn,
- doradztwo zawodowe, w którym uczestniczyło 3 299 uczniów, w tym 2 037 kobiet (62%) i 1 262 mężczyzn,
- staże-wizyty zawodoznawcze, w których uczestniczyło 9 047 uczniów, w tym 4 357 kobiet (48%) i 4 690 mężczyzn,
- praktyki u pracodawców, w których uczestniczyło 1 441 uczniów, w tym 950 kobiet (66%) i 491 mężczyzn.

W PRS w kontrolowanych powiatach uczestniczyło łącznie 55 503 uczniów⁷⁶, w tym 28 908 kobiet (52%) i 26 595 mężczyzn. W przypadku kursów kwalifikacyjnych największym powodzeniem cieszyły się kursy: prawa jazdy kat. B (3 566 uczestników), obsługi kasy fiskalnej (1 321), kierowcy wózka jezdniowego (1 313), spawania (1 164), baristy (931), barmana (905).

⁷² Kwota wydatkowana na 30 września 2014 r.

⁷³ Stan na 31 marca 2015 r. Pierwotnie zakładana wartość wskaźnika (wniosek z 2009 r.) wynosiła co najmniej 10 szkół.

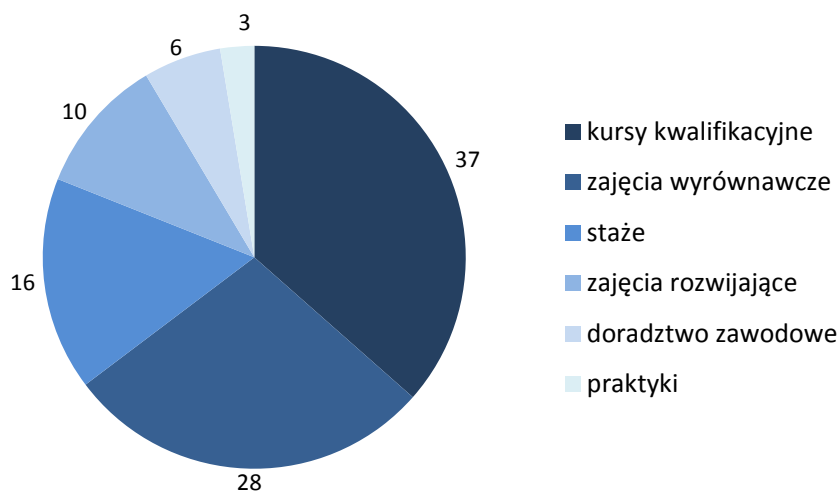
⁷⁴ Stan na 31 grudnia 2014 r. Urząd Marszałkowski gromadził dane dotyczące ogólnej liczby osób, które uczestniczyły w projekcie, bez podziału na poszczególne formy wsparcia.

⁷⁵ Szczegółowy wykaz kursów podnoszących kwalifikacje zamieszczono w załączniku nr 3.

⁷⁶ Jeden uczeń mógł brać udział w kilku formach wsparcia.

Wykres nr 1

Procentowy udział uczniów w poszczególnych formach wsparcia w ramach PRS dla kontrolowanych powiatów według stanu na 31 grudnia 2014 r.

Źródło: Dane z kontroli NIK.

Współpraca ponadnarodowa⁷⁷

Jednym z elementów projektu była współpraca międzynarodowa, opierająca się na wizytach studyjnych uczniów i nauczycieli w regionach partnerskich oraz na seminariach tematycznych prowadzonych przez zagranicznych ekspertów, w celu poznania przyjętych w innych krajach rozwiązań oraz narzędzi i wymiany doświadczeń. Samorząd województwa małopolskiego zawarł trzy umowy o współpracy z regionami: Turyngia (Niemcy), Rodan-Alpy (Francja) oraz Istria (Chorwacja). Współpracę nawiązano z pięcioma szkołami i jednym centrum kształcenia w regionie Rodan-Alpy, czterema szkołami z regionu Turyngia oraz na 2015 r. zaplanowano współpracę z sześcioma szkołami z regionu Istria.

W ramach współpracy realizowano takie zadania jak: przygotowanie i przeprowadzenie wizyt studyjnych w regionie partnerskim, opracowanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie kształcenia zawodowego w Małopolsce w odniesieniu do wybranych branż, przygotowanie i przeprowadzenie seminariów szkoleniowych dla uczniów małopolskich szkół zawodowych w celu upowszechnienia wypracowanych rozwiązań, organizacja spotkań partnerskich (wizyty przygotowawcze i monitorujące), rozpowszechnianie wypracowanych rozwiązań w kraju i za granicą, zarządzanie projektem. Odpowiedzialność za rekrutację uczniów oraz zarządzanie projektem ponosił Urząd Marszałkowski, natomiast do realizacji pozostałych zadań zobowiązane zostały wszystkie strony zawieranych umów. Ponadto reprezentanci regionów weszli w skład Komitetu Sterującego, pełniącego rolę programowo-doradczą w zarządzaniu projektem.

W okresie od grudnia 2012 r. do marca 2015 r. w zorganizowanych dziesięciu wizytach studyjnych u zagranicznych partnerów wzięło udział łącznie 227 uczniów i 35 nauczycieli z małopolskich techników i zasadniczych szkół zawodowych. Z kolei na terenie Małopolski od listopada 2013 r. do kwietnia 2015 r. zorganizowano 26 seminariów tematycznych, gdzie wykładowcami byli eksperci z regionów partnerskich. W seminariach wzięło udział 1 578 uczniów i 137 opiekunów. Łącznie ze współpracy międzynarodowej skorzystało 1 805 uczniów, tj. 106% w stosunku do założonej

⁷⁷ Zadanie oznaczone we wniosku jako zadanie nr 1.

liczby 1 700⁷⁸, a do zakończenia projektu zaplanowano uczestnictwo w trzech wizytach studyjnych w Chorwacji dla kolejnych 90 uczniów.

Ponadto zorganizowano 22 spotkania partnerskie o charakterze planistyczno-organizacyjnym i opracowano innowacyjne materiały w zakresie dziesięciu zagadnień (programowanie robotów i budowa sterowników; optyka; gastronomia; nowoczesne technologie w budownictwie, technice sanitarnej i klimatyzacji; obsługa ruchu turystycznego; handel i sprzedaż; produkcja i zarządzanie w rolnictwie; hotelarstwo; branża rolno-przetwórcza; kształcenie zawodowe w murarstwie i innych zawodach budowlanych), które zostały przekazane do 100 szkół realizujących projekt⁷⁹.

Małopolska Chmura Edukacyjna⁸⁰

Za włączeniem do projektu zadania pn. Małopolska Chmura Edukacyjna⁸¹, które było realizowane także w ramach innych projektów finansowanych ze środków unijnych⁸², przemawiało dążenie do zmaksymalizowania efektów z poniesionych już nakładów. Zapewniało to możliwość skorzystania przez uczniów szkół zawodowych z nowoczesnej technologii oraz zbliżenie ich do uczelni wyższych, których wykładowcy prowadzili zajęcia w ramach projektu.

Działania, które realizowano w latach 2014–2015, obejmowały: przeprowadzenie diagnozy uzdolnień uczniów z dziesięciu techników⁸³ objętych pilotażem MChE w celu zrekrutowania uczniów na warsztaty letnie organizowane w krakowskich uczelniach, organizację warsztatów, realizację kół e-learningowych na platformie internetowej (dla uczestników warsztatów), stworzenie 60 scenariuszy zajęć on-line m.in. w formie „odwróconych lekcji”⁸⁴ oraz realizację zajęć we współpracy z uczelniami wyższymi.

Diagnoza uzdolnień miała na celu wytypowanie uczniów wykazujących zdolności w poszczególnych obszarach tematycznych (język angielski, technologie informacyjno-komunikacyjne, matematyka oraz przedsiębiorczość). Wyniki testu stanowiły podstawę do rekrutacji najzdolniejszych w wymienionych obszarach tematycznych uczniów, dla których przewidziane zostały dodatkowe zajęcia rozwijające

⁷⁸ Stan na 31 marca 2015 r. Pierwotnie (wniosek z 2009 r.) nie zakładano takiego wskaźnika – wprowadzono go w trakcie realizacji projektu.

⁷⁹ Materiały te udostępniono wszystkim uczniom korzystającym z tej formy wsparcia.

⁸⁰ Zadania oznaczone we wniosku jako zadanie nr 42.

⁸¹ Dalej: MChE.

⁸² Zadanie było realizowane w ramach współpracy pomiędzy trzema projektami, tj. „Małopolska Chmura Edukacyjna – projekt pilotażowy” – realizowany w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007–2013: oś priorytetowa 1. Warunki dla rozwoju społeczeństwa opartego na wiedzy, działanie 1.2. Rozwój społeczeństwa informacyjnego, „Małopolska Chmura Edukacyjna – wykorzystanie nowoczesnych technik informacyjno-komunikacyjnych w procesie nauczania i rozwoju kompetencji kluczowych uczniów szkół licealnych z terenu województwa małopolskiego – pilotaż” – realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007–2013: Poddziałanie 9.1.2 PO KL, „Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce” – realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007–2013; Działanie 9.2.

⁸³ Były to następujące szkoły: Technikum Łączności Nr 14 w Zespole Szkół Łączności im. Obrońców Poczty Polskiej w Gdańsku w Krakowie, Technikum w Zespole Szkół Technicznych i Placówek im. Stanisława Staszica w Nowym Targu, Technikum Nr 7 w Zespole Szkół Budowlanych w Tarnowie, Technikum Chemiczne i Ochrony Środowiska w Zespole Szkół Chemicznych im. Marii Skłodowskiej-Curie w Krakowie, Technikum w Zespole Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Franciszka Stefczyka w Czernichowie, Technikum w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Józefa Piłsudskiego w Zakliczynie, Technikum w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Wincentego Witosa w Nawojowej, Technikum w Zespole Szkół Techniczno-Ekonomicznych w Skawinie, Technikum w Zespole Szkół Zawodowych im. Edwarda Dembowskiego w Wieliczce, Technikum Nr 3 w Zespole Szkół Ekonomicznych im. Jana Pawła II w Gorlicach. Powyższe szkoły prowadzone były przez ośmiu partnerów projektu.

⁸⁴ Podczas standardowej lekcji uczeń zazwyczaj poznaje nowy materiał, a następnie utrwała go w domu, odrabiając „pracę domową”. Odwrócona lekcja polega na zamianie kolejności tych form uczenia się – uczeń dostaje do opracowania materiał przed lekcją, a na zajęciach powtarza i utrwała nabyte wiadomości i umiejętności.

ich zdolności i predyspozycje w zakresie kompetencji kluczowych oraz pobudzające ich kreatywność. Diagnozę przeprowadzono dwuetapowo. Wstępna selekcja wyłoniła 506 uczniów, którzy zostali zaproszeni do testów⁸⁵. Po zakończeniu drugiego (testowego) etapu diagnozy w oparciu o punktację uzyskaną przez uczniów wybrano 175 osób z najlepszymi wynikami. Utworzono też 205-osobową listę rezerwową. W obszarach tematycznych: społeczeństwo obywatelskie, chemia, fizyka, budownictwo, żywność i środowisko, w jakich planowane były warsztaty letnie, rekrutację uczniów przeprowadzono w oparciu o wyniki edukacyjne z przedmiotów, których dotyczyły proponowane zajęcia. W ten sposób zakwalifikowano 162 uczniów. Zajęcia powadzone były przez wykładowców Akademii Górniczo-Hutniczej, Politechniki Krakowskiej, Uniwersytetu Ekonomicznego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Pedagogicznego i Uniwersytetu Rolniczego.

Ponadto w ramach projektu odbywały się zajęcia on-line m.in. w formie odwróconych lekcji w dwóch obszarach tematyczno-zawodowych (budownictwo i język angielski zawodowy), na których wykorzystywano opracowane scenariusze zajęć (30 scenariuszy z języka angielskiego i 30 z zakresu budownictwa, co stanowiło 100% zakładanej wartości⁸⁶). Scenariusze te opracowali wykonawcy wyłonieni w przetargu nieograniczonym, które udostępnione zostały na stronie internetowej projektu, a ponadto umieszczono je w serwisie Małopolskiej Chmury Edukacyjnej.

Do 31 marca 2015 r. łączna liczba uczniów, którzy uczestniczyli w letnich warsztatach oraz zajęciach on-line wyniosła 824 osoby⁸⁷ (92% planu w wysokości 900 uczniów⁸⁸). Na okres od 28 czerwca do 3 lipca 2015 r. zaplanowano drugą edycję naukowych warsztatów letnich dla 200 uczniów małopolskich techników, którzy nie brali udziału w formie wsparcia związanej z MChE.

Projektowe Centrum Wsparcia Edukacji Zawodowej⁸⁹

W projekcie wyodrębniono zadanie pn. „Projektowe Centrum Wsparcia Edukacji Zawodowej”. Jego celem było wspieranie szkół przy tworzeniu rozwojowych programów nauczania i materiałów edukacyjno-dydaktycznych, w tym standaryzacja zajęć merytorycznych ukierunkowanych na rozwój kompetencji kluczowych oraz doradztwa zawodowego. Zadanie było prowadzone przez Urząd Marszałkowski, a ponadto do współpracy zaproszono ekspertów zajmujących się problematyką edukacji zawodowej, doradztwa edukacyjno-zawodowego, kształcenia matematyczno-przyrodniczego, kształcenia w zakresie języków obcych, teleinformatyki.

W zakresie standaryzacji zajęć merytorycznych oferowanych uczniom wypracowano ramowe programy zajęć z matematyki, informatyki, doradztwa zawodowego⁹⁰ i czterech języków obcych zawodowych⁹¹. Przygotowano także pakiety edukacyjne składające się ze scenariuszy zajęć dla nauczyciela i ucznia z powyższych przedmiotów. Opracowane materiały udostępnione zostały na stronie internetowej projektu⁹².

⁸⁵ Do testów przeprowadzonych w ramach drugiego etapu diagnozy zgłosiło się 411 uczniów.

⁸⁶ Pierwotnie (wniosek z 2009 r.) nie zakładano takiego wskaźnika – wprowadzono go w trakcie realizacji projektu.

⁸⁷ Łączna liczba uczestników wyniosła 861, ponieważ jeden uczeń mógł skorzystać z obu form dodatkowego kształcenia.

⁸⁸ Pierwotnie (wniosek z 2009 r.) nie zakładano takiego wskaźnika – wprowadzono go w trakcie realizacji projektu.

⁸⁹ Zadania oznaczone we wniosku jako zadanie nr 37.

⁹⁰ W przypadku zajęć z doradztwa zawodowego postawiono nacisk na ukierunkowanie do ścieżki zawodowej i przygotowanie do roli pracownika bez odniesienia do poszczególnych branż.

⁹¹ Języki obce zawodowe obejmowały języki angielski, niemiecki, francuski i rosyjski w branżach takich jak: budowlana, mechaniczno-mechatroniczna, turystyczno-gastronomiczna, usługowa, rolniczo-przetwórcza, informatyczno-elektroniczna.

⁹² www.zawodowamalopolska.pl.

W ramach działania Centrum opracowano także materiał w zakresie organizacji staży i praktyk zawodowych – opis małopolskich standardów współpracy szkół zawodowych z przedsiębiorcami w branżach turystyczno-gastronomicznej, budowlanej oraz informatyczno-elektronicznej. Zlecono także wypracowanie porozumień na rzecz współpracy w zakresie kształcenia zawodowego w branżach mechaniczno-mechatronicznej, rolno-przetwórczej, społeczno-medycznej, usługowej. Opracowano wzór porozumienia oraz stworzono bazę szkół i przedsiębiorstw dla zbudowania sieci podmiotów deklarujących wolę współpracy w projekcie w formie dodatkowych staży i praktyk zawodowych.

W wyniku tych działań 264 przedsiębiorców złożyło deklaracje współpracy w zakresie organizacji płatnych staży i praktyk dodatkowych oraz wizyt zawodoznawczych w zakładach pracy. Ostatecznie 167 z nich współpracowało ze szkołami w latach 2013–2014 przy realizacji staży miesięcznych w oparciu o zawarte porozumienia. W 2013 r. 404 przedsiębiorców przyjęło uczniów na miesięczne staże zawodowe, a w 2014 r. – 583. Na koniec marca 2015 r. łącznie 33 984 uczniów ze szkół zawodowych zakończyło udział w stażach i praktykach organizowanych w ramach projektu, co w odniesieniu do wartości docelowej wskaźnika 28 500 stanowiło 119%.

3.3.3. Efektywność programu

Budżet projektu z początkowo planowanych 140 mln zł wzrósł do 154 mln zł, z czego 135 mln (88%) stanowiły środki europejskie, a 19 mln środki własne partnerów. Zwiększenie budżetu było związane z wzrostem zapotrzebowania na poszczególne formy wsparcia dla uczniów. Pierwotny plan zakładał, że wsparciem zostanie objętych 20 000 osób. Zwiększono go do 52 433 uczniów, tj. o 162%, przy jednoczesnym zwiększeniu budżetu zaledwie o 10%. Do 31 marca 2015 r. wsparciem objęto 71 665 uczniów⁹³, co stanowiło 64,5% wszystkich uczniów kształcących się w małopolskich szkołach zawodowych w okresie od września 2010 r. do kwietnia 2015 r., i którzy mogli wziąć udział w projekcie.

Łączny koszt projektu według stanu na 31 grudnia 2014 r. wyniósł 134 450 tys. zł, a koszty poszczególnych zadań kształtowały się następująco:

- Współpraca ponadnarodowa – 1 354,2 tys. zł, co stanowiło 1% łącznych kosztów. W przeliczeniu na jednego partnera korzystającego z takiej formy wsparcia średni koszt tego zadania wyniósł 43,7 tys. zł, a w przeliczeniu na jednego ucznia 918 zł. Zadanie w całości było finansowane z budżetu Urzędu Marszałkowskiego.
- Przygotowanie programów operacyjnych działań⁹⁴ – 85,0 tys. zł, co stanowiło 0,1% łącznych kosztów. Średni koszt przypadający na jednego partnera wynosił 2,6 tys. zł. Zadanie w całości było finansowane z budżetu Urzędu Marszałkowskiego.
- Realizacja programów rozwojowych szkół, prowadzonych przez 37 partnerów projektu – 102 539 tys. zł, co stanowiło 76% łącznych kosztów. Średni koszt przypadający na jednego partnera wynosił 2 771,3 tys. zł, na jedną szkołę 367,5 tys. zł i na jednego ucznia 1,5 tys. zł.
- Projektowe Centrum Wsparcia Edukacji Zawodowej – 277,8 tys. zł, co stanowiło 0,2% łącznych kosztów. Średni koszt przypadający na jednego partnera wynosił 7,5 tys. zł, a na jednego

⁹³ Należy mieć na uwadze, że w sprawozdaniach uczeń został wykazany tylko raz, pomimo że mógł uczestniczyć w kilku różnych formach wsparcia. Uczeń musiał wyrazić dobrowolną chęć uczestnictwa w projekcie, a zajęcia w ramach projektu odbywały się w czasie wolnym uczniów.

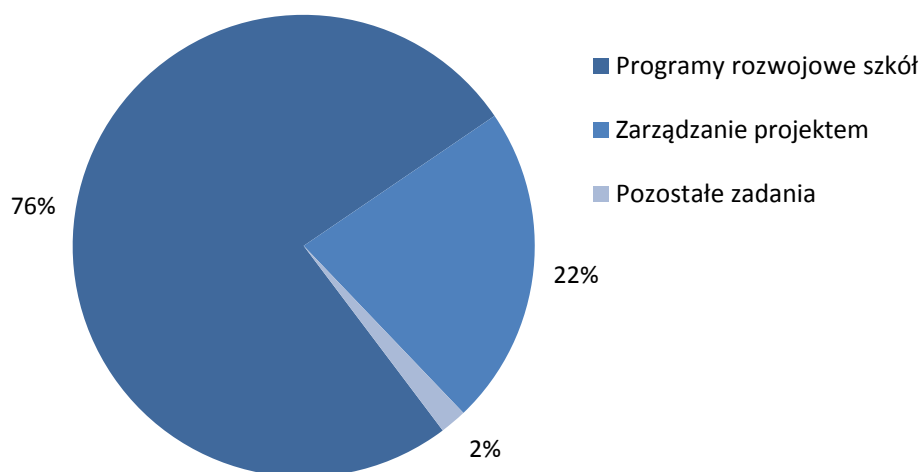
⁹⁴ Zadanie to polegało na organizacji sesji strategicznych w powiatach w celu wskazania szczegółowych rodzajów zajęć.

ucznia korzystającego z projektu 4 zł. Zadanie w całości było finansowane z budżetu Urzędu Marszałkowskiego.

- Zarządzanie projektem⁹⁵ – 29 392,9 tys. zł, co stanowiło 22% łącznego budżetu. Średni koszt przypadający na jednego partnera wynosił 794,4 tys. zł, na każdą szkołę biorącą udział w projekcie 105,4 tys. zł, a na jednego ucznia spośród biorących udział w projekcie 417 zł.
- Małopolska Chmura Edukacyjna – 801,2 tys. zł, co stanowiło 0,6% łącznego budżetu. Średni koszt przypadający na jednego partnera biorącego udział w zadaniu wynosił 100,1 tys. zł, na jedną szkołę 80,1 tys. zł, a na każdego ucznia, który korzystał z takiej formy wsparcia 1 009 zł.

Wykres nr 2

Procentowy udział poszczególnych zadań w kosztach projektu według stanu na 31 grudnia 2014 r.

Źródło: Dane z kontroli NIK.

Do 31 marca 2015 r. koszty projektu wyniosły 137 004 tys. zł, tj. 89% łącznego budżetu. Ogólny średni koszt projektu przypadający na jedną szkołę biorącą udział w projekcie wynosił 491,1 tys. zł, tj. średnio 81,9 tys. zł w roku. Wydatki na realizację projektu w stosunku do łącznych wydatków w rozdziale 80130 *Szkoły zawodowe* w powiatach i miastach na prawach powiatu w latach 2010–2014 wynosiły od 2,4% (miasto Kraków) do 7,7% (powiat dąbrowski). Średnio stanowiły one 4,6% w skali wydatków wszystkich powiatów i miast na prawach powiatu, czyli 0,9% w roku.

Ogólny średni koszt projektu przypadający na jednego ucznia wynosił 1 912 zł⁹⁶. Na podstawie danych publikowanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej⁹⁷ ustalono, że w latach 2010–2014 średni koszt udziału jednej osoby bezrobotnej w szkoleniach finansowanych z Funduszu Pracy w Małopolsce wynosił 2 245 zł (2 470 zł w Polsce), a średni koszt odbywania staży

⁹⁵ Koszty zarządzania projektem obejmowały także wydatki związane z promocją projektu, konkursami, organizacją spotkań standaryzujących dwa razy w roku dla partnerów projektu oraz spotkań Komitetu Sterującego.

⁹⁶ Stan na 31 marca 2015 r.

⁹⁷ Raporty *Efektywność podstawowych form aktywizacji zawodowej realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej* za poszczególne lata 2010–2014. Opracowania zawierają analizę efektywności wykorzystania w poszczególnych latach przez powiatowe urzędy pracy środków Funduszu Pracy na finansowanie następujących podstawowych form aktywizacji zawodowej: szkoleń, zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych, zatrudnienia w ramach robót publicznych, odbywania staży u pracodawców, przyznania pracodawcom refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanych na te miejsca pracy bezrobotnych, przyznania bezrobotnym jednorazowych środków na dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej.

u pracodawców – 5 983 zł (6 289 zł w Polsce)⁹⁸. Koszty udziału jednego ucznia w projekcie były więc o 15% niższe od średniego kosztu szkoleń przeprowadzanych przez urzędy pracy w Małopolsce (a o 23% niższe w stosunku do średniej w Polsce) oraz o 68% niższe od średniego kosztu odbywania stażu (a o 64% niższe w stosunku do średniej w Polsce).

Algorytm podziału środków projektu opierał się na następujących założeniach: 65% budżetu podzielone zostało na partnerów według liczby uczniów w szkołach przez nich prowadzonych, 25% budżetu przydzielono tym regionom, w których stopa bezrobocia przekraczała średnią z województwa⁹⁹, a 10% przypisano tym regionom, gdzie zdawalność egzaminów w zawodach robotniczych i technicznych była równa lub mniejsza od średniej wojewódzkiej.

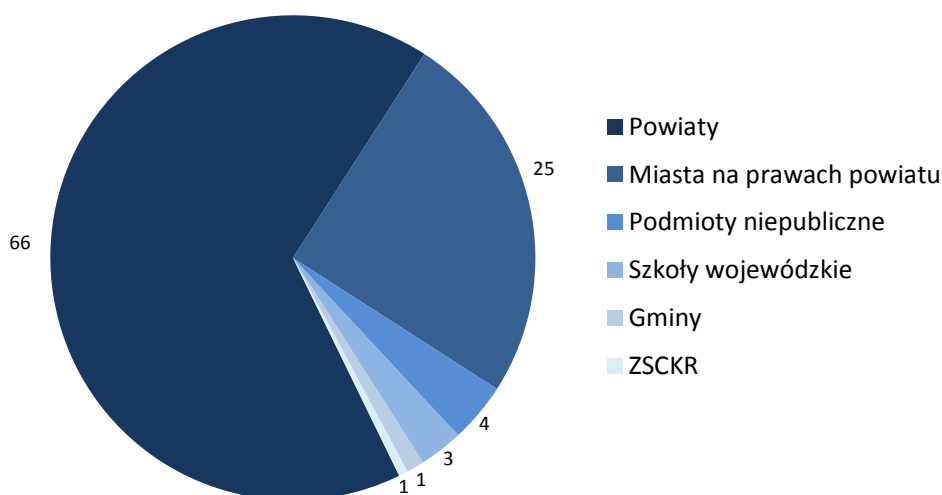
Podział budżetu projektu w wysokości 135 963,2 tys. zł na poszczególnych partnerów kształtował się następująco według stanu na 31 maja 2015 r.:

- miasta na prawach powiatu od 8 140 tys. zł (Tarnów) do 15 413,2 tys. zł (Kraków), co stanowiło od 5% do 10% budżetu,
- powiaty od 1 396 tys. zł (proszowicki) do 8 559,4 tys. zł (nowosądecki), co stanowiło od 1% do 6% budżetu,
- gminy od 189,9 tys. zł (Lipnica Wielka) do 1 076,1 tys. zł (Niepołomice), co stanowiło od 0,1% do 0,7% budżetu,
- podmioty niepubliczne od 79,6 tys. zł (Maria Oczko CKD w Kętach) do 1 268,2 tys. zł (Maria Szkarłat ODiDZ ZSOiZ w Limanowej), co stanowiło od 0,05% do 0,8% budżetu,
- szkoły prowadzone przez Ministra Rolnictwa od 207,2 tys. zł (ZSCKR w Bystrej) do 404,6 tys. zł (ZSCKR w Nowym Targu), co stanowiło od 0,1% do 0,3% budżetu,
- szkoły wojewódzkie 3 963 tys. zł, co stanowiło 3% budżetu.

Szczegółowe dane dotyczące budżetów poszczególnych partnerów zamieszczono w załączniku nr 1. Na wykresie nr 3 przedstawiono procentowy udział poszczególnych partnerów w budżecie projektu.

Wykres nr 3

Procentowy udział poszczególnych partnerów w budżecie projektu według stanu na 31 maja 2015 r.

Źródło: Dane z kontroli NIK.

⁹⁸ Szkolenia i staże u pracodawców są to najczęstsze formy, z których mogą skorzystać bezrobotni absolwenci szkół.

⁹⁹ Środków z tego tytułu nie otrzymały jedynie: miasta Kraków i Tarnów, powiaty: bocheński, miechowski, suski i tatrzański oraz gminy Żegocina i Łapsze Niżne.

Udział kwoty dofinansowania oraz wkładu własnego wynosił w przypadku powiatów, gmin i województwa odpowiednio 87,25% i 12,75%, natomiast podmioty niepubliczne oraz szkoły prowadzone przez Ministra Rolnictwa otrzymały 100% dofinansowania.

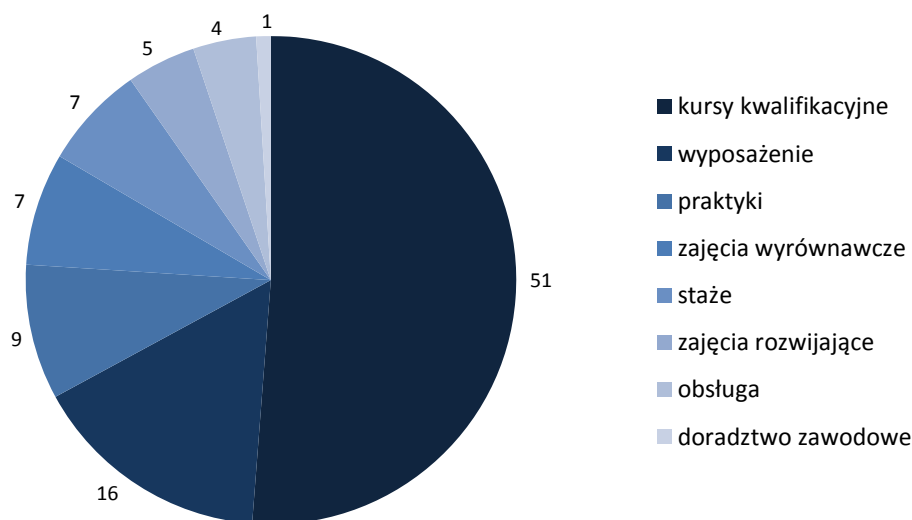
W kontrolowanych powiatach na programy rozwojowe szkół wydatkowano, według stanu na 31 grudnia 2014 r., łącznie 28 386,3 tys. zł, a łączne koszty poszczególnych form wsparcia kształtowały się następująco:

- kursy podnoszące kwalifikacje – 14 387,6 tys. zł, co stanowiło 51% łącznych wydatków na PRS,
- zajęcia wyrównawcze – 2 093,4% tys. zł (7%),
- zajęcia rozwijające – 1 284 tys. zł (5%),
- doradztwo zawodowe – 271,7 tys. zł (1%),
- staże-wizyty zawodoznawcze – 1 919,2 tys. zł (7%),
- praktyki u pracodawców – 2 512,9 tys. zł (9%),
- wyposażenie – 4 453,9 tys. zł (16%),
- obsługa¹⁰⁰ – 1 168,7 tys. zł (4%).

Dane dotyczące wydatków w kontrolowanych powiatach na poszczególne formy wsparcia w ramach PRS przedstawiono w załączniku nr 2.

Wykres nr 4

Procentowy udział poszczególnych form wsparcia w łącznych kosztach PRS dla kontrolowanych powiatów według stanu na 31 grudnia 2014 r.

Źródło: Dane z kontroli NIK.

Ogólny średni koszt udziału jednego uczestnika w projekcie w kontrolowanych powiatach kształtował się od 470 zł w powiecie wadowickim do 942 zł w powiecie myślenickim¹⁰¹.

Plan na 2015 r. obejmował wydatki na kwotę 19 550 tys. zł, z tego:

- 1 398,4 tys. zł (5% planu) na współpracę ponadnarodową,
- 12 746,3 tys. zł (65%) na programy rozwojowe szkół,

¹⁰⁰ W tej pozycji mieszczą się wynagrodzenia liderów szkolnych oraz zakup materiałów biurowych.

¹⁰¹ Stan na 31 grudnia 2014 r. O różnicach w kosztach decydowały liczba i rodzaj przeprowadzonych kursów podnoszących kwalifikacje. Zdecydowanie droższe były kursy w zakresie zdobywania uprawnień operatorów różnych maszyn lub prawa jazdy niż kursy w branży turystyczno-gastronomicznej (baristy, barmana, itp.).

- 80 tys. zł (0,4%) na Projektowe Centrum Wsparcia Edukacji Zawodowej,
- 4 359,4 tys. zł (22%) na zarządzanie projektem,
- 965,8 tys. zł (5%) na Małopolską Chmurę Edukacyjną.

Zakończenie i rozliczenie projektu zaplanowano na 31 października 2015 r.

3.3.4. Oddziaływanie programu

Efektom realizacji projektu miało być osiągnięcie tak zwanych rezultatów miękkich, do których zaliczono m.in.:

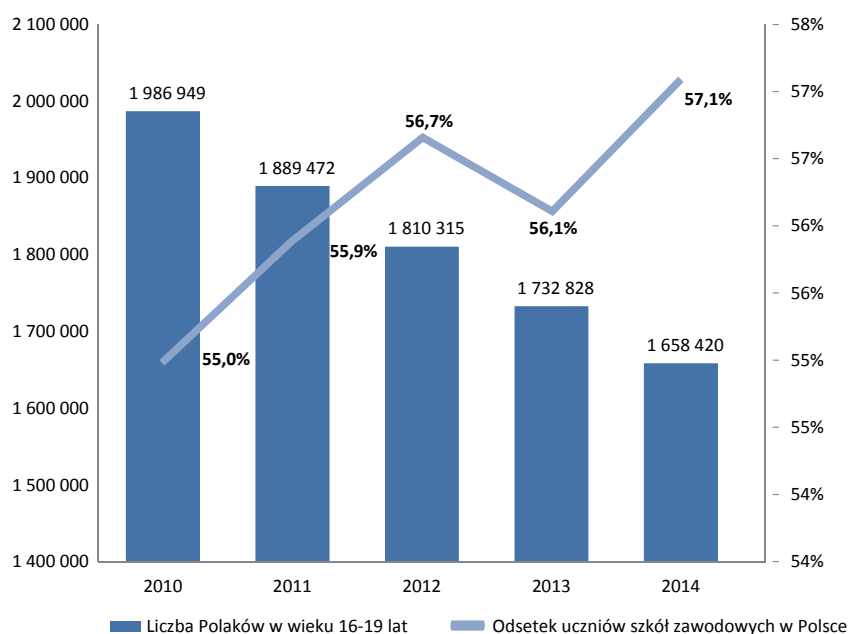
- wzrost zainteresowania uczniów kształceniem zawodowym oraz lepsze ich przygotowanie do uzyskania kwalifikacji zawodowych,
- wzrost poziomu umiejętności zawodowych uczniów poprzez m.in. podniesienie zdawalności egzaminów w zawodach technicznych i robotniczych,
- podniesienie zdolności adaptacyjnych absolwentów małopolskich szkół zawodowych na rynku pracy,
- wzrost odsetka absolwentów szkół zawodowych kontynuujących edukację, w tym w szkołach wyższego stopnia.

Kształcenie zawodowe

Liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych w Polsce wynosiła 2 036 577 w 2010 r., w tym 1 120 440 (55%) to uczniowie szkół zawodowych. W każdym kolejnym roku liczba uczniów zmniejszała się i w 2014 r. osiągnęła wartość 1 707 179, a liczba uczniów szkół zawodowych wyniosła 974 916. Związane to było z 16,5% spadkiem liczby ludności Polski w wieku od 16 do 19 lat w latach 2010–2014. Niemniej jednak odsetek uczniów wybierających zawodowe kierunki kształcenia wzrósł do poziomu 57% w 2014 r. Szczegółowe dane przedstawiono na wykresie nr 5.

Wykres nr 5

Wzrost odsetka uczniów szkół zawodowych w Polsce w latach 2010–2014 na tle spadku liczby ludności w wieku 16–19 lat

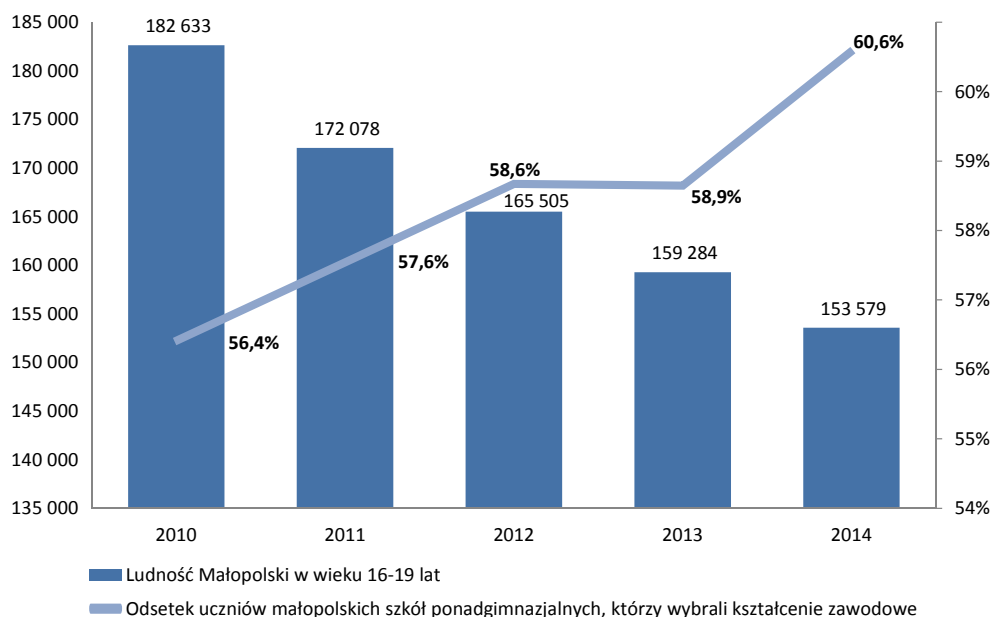

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W województwie małopolskim w okresie od 2010 r. do 2014 r. podobnie jak w całej Polsce wystąpiły negatywne tendencje demograficzne. Liczba osób w wieku 16–19 lat spadła o 16%, zatem na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, iż w takim otoczeniu odsetek uczniów szkół ponadgimnazjalnych wybierających kształcenie zawodowe wzrósł z poziomu 56,4% w 2010 r. do 60,6% w 2014 r. (wykres nr 6).

Wykres nr 6

Wzrost odsetka uczniów szkół zawodowych w Małopolsce w latach 2010–2014 na tle spadku liczby ludności w wieku 16–19 lat

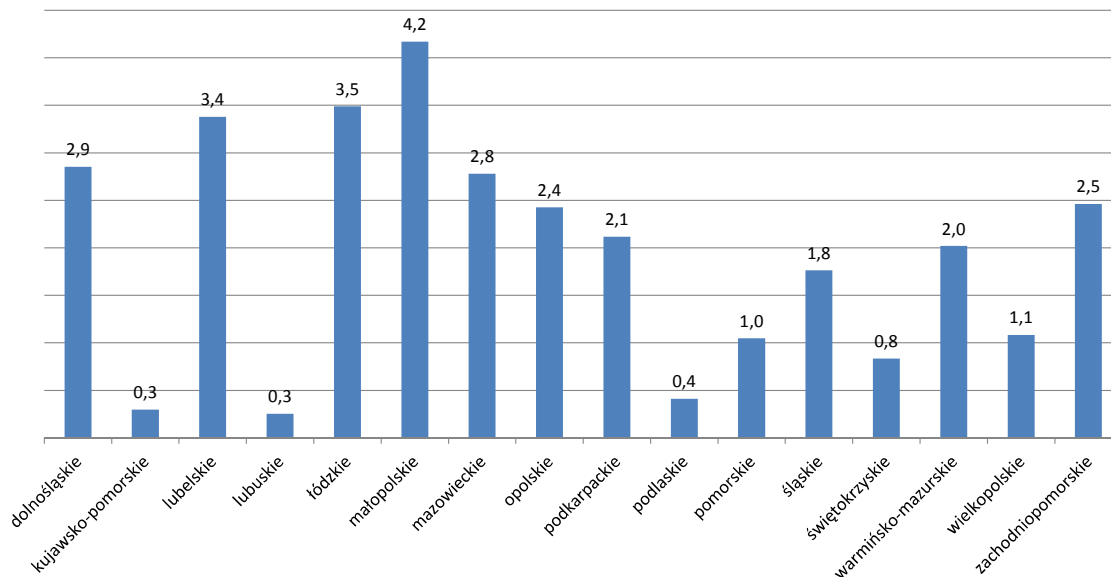

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Porównując dane za 2014 r. do danych z 2010 r., Małopolska znalazła się na pierwszym miejscu w kraju pod względem dynamiki zmian udziału uczniów kształcących się w szkołach zawodowych w odniesieniu do liczby uczniów szkół ponadgimnazjalnych (wzrost o 4,2 punkty procentowe) w stosunku do innych województw, co zobrazowano na wykresie nr 7.

Wykres nr 7

Wzrost (w punktach procentowych) udziału liczby uczniów szkół zawodowych w odniesieniu do liczby uczniów wszystkich szkół ponadgimnazjalnych w poszczególnych województwach (porównanie danych z 2014 r. do danych z 2010 r.)

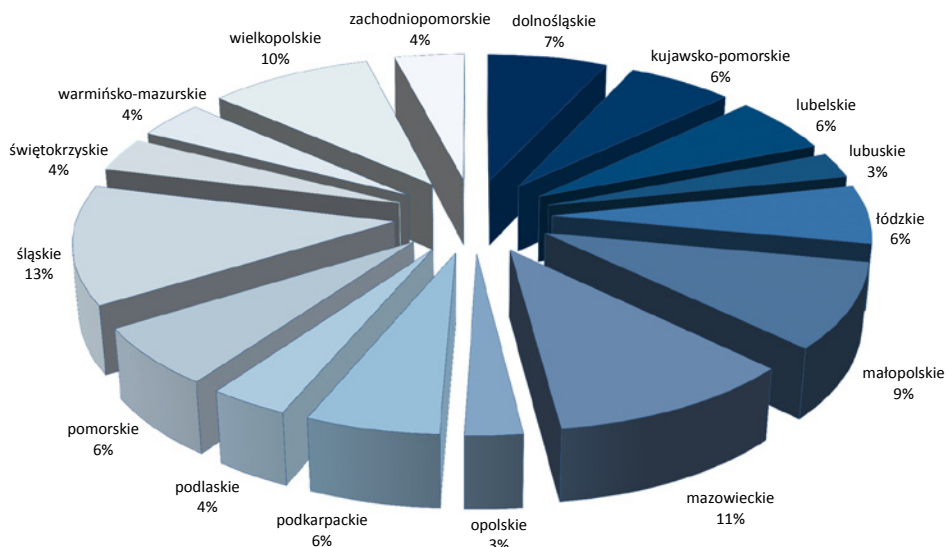
Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2010–2014 przeciętnie 58,4% uczniów szkół ponadgimnazjalnych w Małopolsce kształciło się w szkołach zawodowych. Powyższa średnia lokuje Małopolskę na szóstym miejscu wśród wszystkich województw i jest o 2,2 punkty procentowe wyższa od średniej dla całego kraju.

Spośród ogólnej liczby uczniów szkół zawodowych w Polsce w latach 2010–2014 w województwie małopolskim kształciło się średnio 9% uczniów ukierunkowanych na zdobywanie kwalifikacji zawodowych, co dawało Małopolsce czwarte miejsce wśród wszystkich województw, po województwach: śląskim (13%), mazowieckim (11%) i wielkopolskim (10%). Szczegółowe dane przedstawiono na wykresie nr 8.

Wykres nr 8

Średni udział liczby uczniów szkół zawodowych w województwach na tle kraju w latach 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Według danych Kuratorium Oświaty w Krakowie w roku szkolnym 2009/2010 gimnazja ukończyło 41 753 uczniów, a liczba tych, którzy w roku szkolnym 2010/2011 rozpoczęli naukę w pierwszych klasach techników i zasadniczych szkół zawodowych wyniosła 21 271. Było to 51% wszystkich absolwentów gimnazjów w Małopolsce. Z kolei liczba pierwszoklasistów (w powyższych dwóch typach szkół kształcących w zawodach) w roku szkolnym 2014/2015 wynosiła 20 237, co w porównaniu z liczbą 35 979 absolwentów gimnazjów z roku szkolnego 2013/2014 stanowiło 56%. Badany tą metodą wzrost zainteresowania uczniów kształceniem zawodowym wyniósł 10%.

W latach 2010–2015 w Małopolsce kształcono w 144 zawodach wymienionych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego. Wybory zawodu dokonywane przez uczniów małopolskich szkół zawodowych w okresie od 2010 do 2015 r. zmieniały się nieznacznie. W roku szkolnym 2014/2015 wśród najczęściej wybieranych znalazły się 44 zawody. Szczegółowe dane dotyczące kształcenia w poszczególnych zawodach w Małopolsce przedstawiono w załączniku nr 4.

Zdawalność egzaminów zawodowych

Jednym z fundamentalnych założeń projektu modernizacji kształcenia zawodowego w Małopolsce była poprawa jakości kształcenia mająca zapewnić zdobywanie przez młodych ludzi kwalifikacji zawodowych, a w następstwie tego możliwość wykonywania przez nich pracy w wybranych zawodach. Miernikiem powyższego celu była (oprócz liczby zorganizowanych dodatkowych kursów i szkoleń zawodowych) zdawalność egzaminów zawodowych. W projekcie założono podniesienie zdawalności egzaminów w zawodach technicznych o 5%, a w zawodach robotniczych o 1,5%¹⁰².

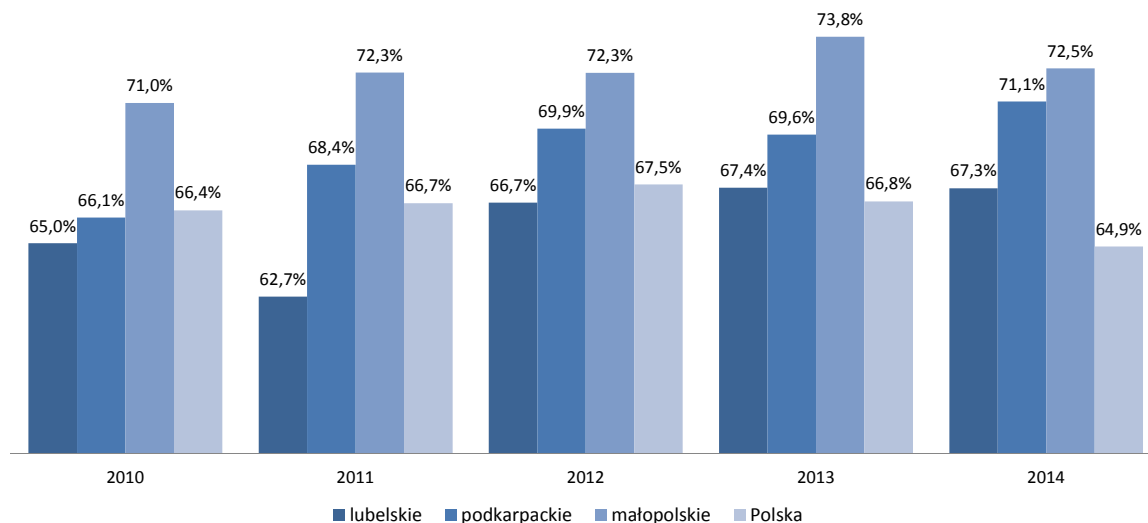
W 2010 r. zdawalność tych egzaminów kształtowała się w Małopolsce na poziomie 71%. Należy podkreślić ponadprzeciętny poziom zdawalności egzaminów w województwie małopolskim na tle całego kraju, gdzie średni poziom zdawalności wynosił 66,4%. Kolejne lata wykazywały wzrost tego miernika w stosunku do bazowego 2010 r. Również w 2014 r. w Małopolsce uzyskano 1,5% wzrost poziomu zdawalności egzaminów zawodowych w odniesieniu do 2010 r., mimo że w Polsce wystąpił spadek z 66,4% w 2010 r. do 64,9% w 2014 r. Zdawalność egzaminów zawodowych w Małopolsce w porównaniu do wyników w województwach lubelskim i podkarpackim¹⁰³ oraz w Polsce przedstawiono na wykresie nr 9.

¹⁰² Zgodnie z przyjętą metodologią egzaminy w zawodach technicznych dotyczyły egzaminów zdawanych przez uczniów i absolwentów szkół policealnych (w których kształcenie podjąć można po zdaniu matury), techników i techników uzupełniających. Egzaminy w zawodach robotniczych odnosiły się do egzaminów zdawanych przez uczniów i absolwentów zasadniczych szkół zawodowych oraz szkół policealnych, gdzie kształcenie można było podjąć bez zdania matury.

¹⁰³ Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie obejmuje swym zasięgiem województwa małopolskie, lubelskie i podkarpackie.

Wykres nr 9

Zdawalność egzaminów zawodowych wśród absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, techników i techników uzupełniających oraz szkół policealnych w odniesieniu do danych z całego kraju

Źródło: Opracowanie własne NIK w oparciu o dane Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie.

Szczegółowa analiza struktury wyników egzaminów zawodowych w Małopolsce wykazała rozbieżne trendy w zdawalności wśród uczniów techników, techników uzupełniających i szkół policealnych¹⁰⁴ oraz zasadniczych szkół zawodowych i szkół policealnych, w których kształcenie podjąć można bez zdania matury¹⁰⁵. Na początku realizacji projektu w 2010 r. zdawalność egzaminów wśród uczniów szkół typu I wynosiła 66%, a w 2014 r. wzrosła do poziomu 71,5%. Wskazywało to na zmianę w stosunku do bazowego 2010 roku o 8% i oznaczało osiągnięcie zakładanego poziomu wskaźnika.

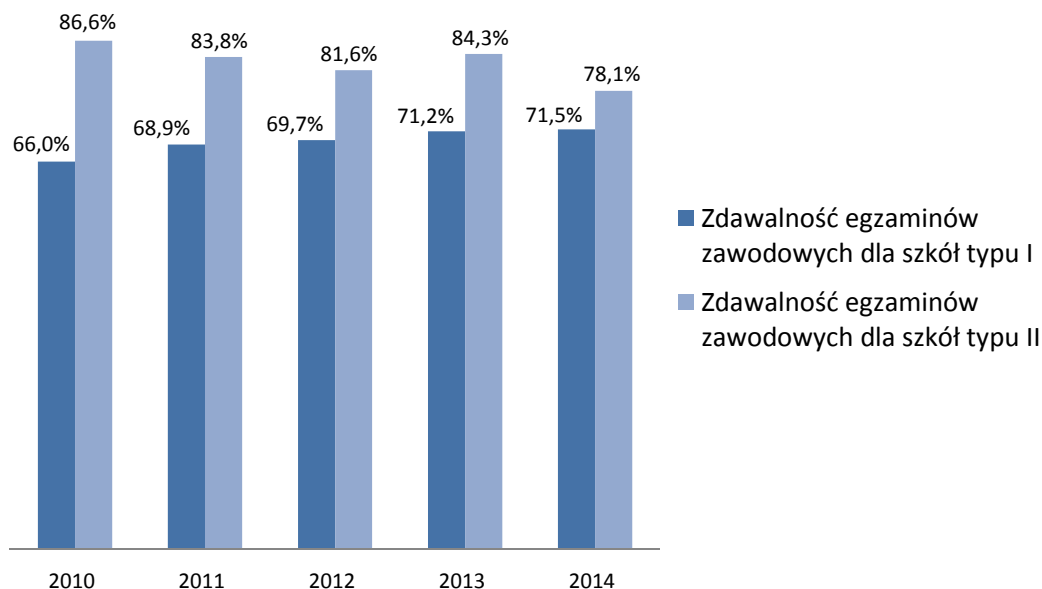
W przypadku zawodów robotniczych wystąpiła tendencja negatywna, bowiem zamiast planowanego wzrostu w każdym kolejnym roku mniejszy odsetek uczniów zdawał egzamin zawodowy. Zdawalność wśród uczniów szkół typu II wyniosła w 2010 r. 86,6% i spadła do poziomu 78,1% w 2014 r. W czerwcu 2010 r. zdawalność egzaminów zawodowych wśród uczniów wszystkich zasadniczych szkół zawodowych w Polsce wyniosła 84,2%, a w sesji zimowej 2014 r. było to 64,4%. Wskazywało to na ogólnokrajowy trend spadkowy, mający odzwierciedlenie również w Małopolsce. Podkreślenia wymaga, że odsetek zdawalności w małopolskich szkołach zawodowych był w 2010 r. wyższy od średniej krajowej o 2,4 punkty procentowe, a w 2014 r. o 13,7 punktów procentowych. Szczegółowe dane dotyczące zdawalności egzaminów zawodowych w poszczególnych typach szkół w okresie realizacji projektu przedstawiono na wykresie nr 10.

¹⁰⁴ Na potrzeby niniejszej publikacji określono je jako szkoły typu I.

¹⁰⁵ Szkoły typu II.

Wykres nr 10

Zdawalność egzaminów zawodowych w Małopolsce w latach 2010–2014 w podziale na typ szkoły

Źródło: Opracowanie własne NIK w oparciu o dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie.

Na obniżający się poziom zdawalności egzaminów zawodowych w okręgowych komisjach egzaminacyjnych przez uczniów zasadniczych szkół zawodowych (szkoły typu II) może mieć wpływ fakt, że pracownicy młodociani mogą przystępować także do egzaminów, które organizowane są przez izby rzemieślnicze¹⁰⁶ na podstawie art. 3 ustawy o rzemiośle¹⁰⁷. Egzamin czeladniczy oraz egzamin mistrzowski są formą oceny poziomu opanowania wiadomości i umiejętności z zakresu zawodu odpowiadającego danemu rodzajowi rzemiosła, określonego m.in. w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego. Egzaminy te są niezależne od egzaminów prowadzonych przez okręgowe komisje egzaminacyjne.

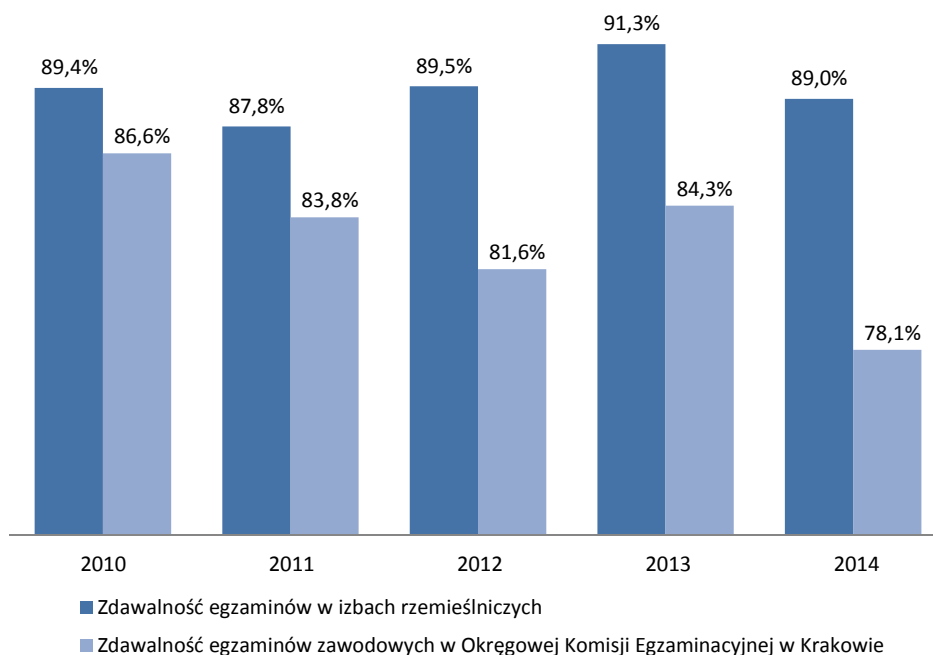
W okresie objętym kontrolą w Małopolsce funkcjonowały trzy izby rzemieślnicze: Małopolska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Krakowie, Izba Rzemieślnicza oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Tarnowie, Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Nowym Sączu. Zdawalność takich egzaminów w Małopolsce nie była skorelowana z trendem występującym w zasadniczych szkołach zawodowych i szkołach policealnych, jednak wyniki egzaminów przeprowadzanych w izbach w każdym z kolejnych lat od 2010 r. do 2014 r. były wyższe. Porównanie zdawalności egzaminów w izbach rzemieślniczych oraz w OKE w Krakowie przedstawiono na wykresie nr 11.

¹⁰⁶ Do egzaminów w izbach rzemieślniczych mogą przystąpić osoby, które ukończyły zasadniczą szkołę zawodową.

¹⁰⁷ Ustawa z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (Dz. U. z 2015 r., poz. 1182).

Wykres nr 11

Porównanie zdawalności egzaminów zawodowych w małopolskich izbach rzemieślniczych oraz zasadniczych szkołach zawodowych i szkołach policealnych w latach 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane małopolskich izb rzemieślniczych oraz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

Losy absolwentów

Badaniem losów absolwentów małopolskich szkół zawodowych zajmowało się Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji¹⁰⁸. Na podstawie sporządzanych raportów stwierdzono pozytywny obraz kierunku zmian losu absolwentów. Z przeprowadzonych badań wynikało, że po roku od zakończenia w 2010 r. nauki w szkołach zawodowych 49% absolwentów pracowało (w tym 15% jednocześnie pracowało i korzystało z innych form kształcenia), a 25% uczyło się i nie pracowało. Osób, które ani nie pracowały, ani nie podejmowały dalszego kształcenia, było 26%. Z kolei wśród absolwentów szkół zawodowych po roku od ukończenia tych szkół w 2013 r. osób pracujących było 67% (w tym 25% pracowało i w tym samym czasie kształciło się), 18% uczyło się i nie pracowało, a 15% nie wykazywało żadnej aktywności, to znaczy nie pracowało, ani nie zdobywało nowego wykształcenia. W porównaniu do bazowego 2010 r. oznaczało to wzrost o 18 punktów procentowych odsetka absolwentów, którzy rok po ukończeniu szkoły zawodowej pracowali lub pracowali i uczyli się, oraz spadek o 9 punktów procentowych odsetka absolwentów, którzy nie tylko nie pracowali zawodowo, ale też nie kształcili się. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli nr 1.

¹⁰⁸ Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji jest projektem realizowanym przez Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie. Misją Obserwatorium było dostarczanie rzetelnej informacji o rynku pracy, ułatwiającej podejmowanie decyzji o kierunkach rozwoju regionalnego Małopolski. Szczegółowe raporty z badań opublikowano na stronie internetowej <http://obserwatorium.malopolska.pl>.

Tabela nr 1

Losy absolwentów po roku od ukończenia małopolskich szkół zawodowych

Rok	Odsetek absolwentów pracujących	Odsetek absolwentów pracujących i uczących się	Odsetek absolwentów uczących się	Łącznie odsetek absolwentów pracujących i uczących się	Odsetek absolwentów nie pracujących i nie uczących się
2010	34%	15%	25%	74%	26%
2011	40%	21%	20%	81%	19%
2012	40%	23%	18%	81%	19%
2013	42%	25%	18%	85%	15%

Źródło: Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji

Promocja projektu

W trakcie realizacji projektu prowadzono szereg działań promocyjnych upowszechniających wiedzę o szkolnictwie zawodowym i samym projekcie oraz mających na celu podniesienie atrakcyjności szkolnictwa zawodowego wśród odbiorców tego przekazu. Obejmowały one: spoty telewizyjne i radiowe w mediach regionalnych i lokalnych, wykonanie materiałów promocyjnych (m.in. plakaty, ulotki, foldery, bannery, ścianki wystawiennicze, tablice oznaczeniowe, grafika na stronę internetową, 30 komiksów promocyjnych, kartki świąteczne), stworzenie strony internetowej projektu, publikacje i artykuły prasowe, zakup nagród i gadżetów (teczki, notatniki, kalendarze, odznaczenia i dyplomy). Ponadto organizowano konferencje m.in. podczas Targów Edukacyjnych – Festiwal Zawodów oraz konkursy „Mam Zawód. Mam fantazję”. Działania promocyjne skierowane były do szerokiego grona odbiorców: rodziców, nauczycieli, przedsiębiorców i przede wszystkim młodzieży, dla której projekt stworzono. Efektem realizacji projektu, w tym działań promocyjnych, było osiągnięcie przedstawionych wyżej rezultatów miękkich, oznaczającymi zmianę świadomości w zakresie kształcenia zawodowego.

Wykaz partnerów biorących udział w projekcie „Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce” oraz budżet projektu w podziale na partnerów projektu wg stanu na 31 maja 2015 r.

Lp.	Partner projektu	Liczba szkół biorących udział w projekcie	Liczba typów szkół biorących udział w projekcie				Budżet projektu w części realizowanej przez partnera (w tys. zł)				Stosunek budżetu projektu w części realizowanej przez partnera do całości budżetu projektu (planowane 154 mln zł)
			Zasadnicza Szkoła	Technikum	Technikum Uzupełniające	Szkoła Policealna	Kwota dofinansowania	Kwota wkładu własnego	Ogółem	Udział procentowy kwoty dofinansowania	
1.	Gmina Miejska Kraków	29	10	12	3	4	13 448,0	1 965,2	15 413,2	87,25	10,01%
2.	Gmina Miasta Tarnowa	19	8	11			7 102,1	1 037,8	8 140,0	87,25	5,29%
3.	Miasto Nowy Sącz	13	5	8			9 054,9	1 323,2	10 378,1	87,25	6,74%
4.	Powiat bocheński	12	7	5			3 173,1	463,7	3 636,8	87,25	2,36%
5.	Powiat brzeski	8	3	5			4 379,6	640,0	5 019,6	87,25	3,26%
6.	Powiat chrzanowski	7	3	4			3 692,8	539,6	4 232,4	87,25	2,75%
7.	Powiat dąbrowski	9	4	5			2 219,2	324,3	2 543,5	87,25	1,65%
8.	Powiat gorlicki	12	5	7			5 793,9	846,7	6 640,5	87,25	4,31%
9.	Powiat krakowski	7	3	4			2 791,0	407,9	3 198,8	87,25	2,08%
10.	Powiat limanowski	9	4	5			5 052,1	738,3	5 790,4	87,25	3,76%
11.	Powiat miechowski	5	2	3			3 143,8	459,4	3 603,2	87,25	2,34%
12.	Powiat myślenicki	11	5	6			6 135,2	896,5	7 031,7	87,25	4,57%
13.	Powiat nowosądecki	14	5	9			7 468,1	1 091,3	8 559,4	87,25	5,56%
14.	Powiat nowotarski	11	5	6			5 467,2	798,9	6 266,2	87,25	4,07%
15.	Powiat olkuski	11	4	7			4 747,9	693,8	5 441,7	87,25	3,53%
16.	Powiat oświęcimski	14	6	8			4 220,9	616,8	4 837,7	87,25	3,14%
17.	Powiat proszowicki	4	2	2			1 218,0	178,0	1 396,0	87,25	0,91%
18.	Powiat suski	7	3	4			2 854,8	417,2	3 272,0	87,25	2,12%
19.	Powiat tarnowski	18	10	7	1		5 777,4	844,3	6 621,7	87,25	4,30%
20.	Powiat tatrzański	5	2	3			2 338,1	341,7	2 679,8	87,25	1,74%

Lp.	Partner projektu	Liczba szkół biorących udział w projekcie	Liczba typów szkół biorących udział w projekcie				Budżet projektu w części realizowanej przez partnera (w tys. zł)				Stosunek budżetu projektu realizowanej przez partnera do całości budżetu projektu (planowane 154 mln zł)
			Zasadnicza Szkoła	Technikum	Technikum Uzupełniające	Szkoła Policealna	Kwota dofinansowania	Kwota wkładu własnego	Ogółem	Udział procentowy kwoty dofinansowania	
21.	Powiat wadowicki	16	9	7			6 333,4	925,5	7 258,9	87,25	4,71%
22.	Powiat wielicki	6	3	3			1 908,3	278,9	2 187,2	87,25	1,42%
23.	Gmina Niepołomice	2	1	1			938,9	137,2	1 076,1	87,25	0,70%
24.	Gmina Lipnica Wielka	1		1			165,7	24,2	189,9	87,25	0,12%
25.	Gmina Żegocina	1	1				303,0	44,3	347,3	87,25	0,23%
26.	ZDZ w Krakowie	2	2				833,1	0,0	833,1	100,00	0,54%
27.	Towarzystwo Salezjańskie Inspektorat pw. św. Jacka	2	1	1			1 159,0	0,0	1 159,0	100,00	0,75%
28.	Maria Szkarłat ODIDZ, ZSOiZ w Limanowej	2	1	1			1 268,2	0,0	1 268,2	100,00	0,82%
29.	ArcelorMittal Poland S.A	1		1			795,0	0,0	795,0	100,00	0,52%
30.	ZDZ w Katowicach	4	1	2	1		344,4	0,0	344,4	100,00	0,22%
31.	Izba Rzemieśnicza oraz Małej Przedsiębiorczości w Tarnowie	1	1				642,4	0,0	642,4	100,00	0,42%
32.	Maria Oczko CKD w Kętach	1			1		79,6	0,0	79,6	100,00	0,05%
33.	Chemobudowa	2	1	1			295,0	0,0	295,0	100,00	0,19%
34.	ZSCKR w Nowym Targu	2	1	1			404,6	0,0	404,6	100,00	0,26%
35.	ZSCKR w Hańczowej	2	1	1			209,6	0,0	209,6	100,00	0,14%
36.	ZSCKR w Bystrej	1		1			207,2	0,0	207,2	100,00	0,13%
37.	Szkoły Wojewódzkie	8		1	7		3 457,7	505,3	3 963,0	87,25	2,57%
RAZEM		279	119	143	4	13	119 423,2	16 540,0	135 963,2		

Wydatki na poszczególne formy wsparcia w ramach PRS w kontrolowanych powiatach¹⁰⁹

Powiat	Cel wydatku	Wydatek (w zł)	Średni koszt (w zł) w przeliczeniu na 1 szkołę	Średni koszt (w zł) w przeliczeniu na 1 ucznia	Ogólny średni koszt (w zł) udziału jednego uczestnika w projekcie ¹¹⁰	
gorlicki	PRS	5 672 220			596	
	w tym:					
	kursy podnoszące kwalifikacje	3 090 847	441 550	633		
	zajęcia wyrównawcze	338 439	48 348	192		
	zajęcia dodatkowe	121 095	24 219	225		
	zajęcia z doradztwa zawodowego	76 963	10 995	92		
	staże-wizyty zawodoznawcze	481 173	68 739	189		
	praktyki zawodowe u przedsiębiorców	355 649	71 130	1 609		
	zakup wyposażenia	799 721				
	obsługa projektu	209 649	29 950	19		
myślenicki	PRS	6 075 800			942	
	w tym:					
	kursy podnoszące kwalifikacje	4 767 057	953 412	899		
	zajęcia wyrównawcze	0	0	0		
	zajęcia dodatkowe	0	0	0		
	zajęcia z doradztwa zawodowego	25 884	5 177	189		
	staże-wizyty zawodoznawcze	267 296	53 459	142		
	praktyki zawodowe u przedsiębiorców	16 000	4 000	2 000		
	zakup wyposażenia	807 241				
	obsługa projektu	191 999	38 400	26		
nowosądecki	PRS	5 969 576			507	
	w tym:					
	kursy podnoszące kwalifikacje	1 556 931	194 616	689		
	zajęcia wyrównawcze	790 148	98 768	151		
	zajęcia dodatkowe	1 024 145	128 018	250		
	zajęcia z doradztwa zawodowego	89 061	11 133	58		
	staże-wizyty zawodoznawcze	133 196	16 494	222		
	praktyki zawodowe u przedsiębiorców	1 053 606	131 701	1 644		
	zakup wyposażenia	1 011 844				
	obsługa projektu	214 859	26 857	16		
inne	95 787	11 973	153			

¹⁰⁹ W przypadku wyposażenia nie obliczano średniego kosztu w przeliczeniu na 1 szkołę i 1 ucznia, gdyż nie do wszystkich szkół biorących udział w projekcie zakupiono wyposażenie.

¹¹⁰ Zobacz przypis nr 101.

Powiat	Cel wydatku	Wydatek (w zł)	Średni koszt (w zł) w przeliczeniu na 1 szkołę	Średni koszt (w zł) w przeliczeniu na 1 ucznia	Ogólny średni koszt (w zł) udziału jednego uczestnika w projekcie ¹¹⁰	
tarnowski	PRS	4 807 290			608	
	w tym:					
	kursy podnoszące kwalifikacje	2 509 200	278 800	600		
	zajęcia wyrównawcze	200 167	22 241	111		
	zajęcia dodatkowe	138 784	19 826	121		
	zajęcia z doradztwa zawodowego	17 416	2 177	65		
	staże-wizyty zawodoznawcze	588 734	65 415	366		
	praktyki zawodowe u przedsiębiorców	438 200	48 689	1 732		
	zakup wyposażenia	719 944				
	obsługa projektu	194 797	21 644	21		
wadowski	PRS	5 861 408			479	
	w tym:					
	kursy podnoszące kwalifikacje	2 463 578	351 940	672		
	zajęcia wyrównawcze i dodatkowe	764 632	84 959	112		
	zajęcia z doradztwa zawodowego	62 363	10 394	119		
	staże-wizyty zawodoznawcze	448 831	56 104	185		
	praktyki zawodowe u przedsiębiorców	649 452	92 779	1 861		
	zakup wyposażenia	1 115 149				
	obsługa projektu	357 403	39 711	26		

Wykaz kursów podnoszących kwalifikacje przeprowadzonych w kontrolowanych powiatach

W branży usługowej zorganizowano 30 następujących kursów: ABC organizatora spotkań biznesowych, architektura krajobrazu, bukiciarstwo, decoupage, EXCEL w finansach, fakturowanie komputerowe, florystyka, fryzjersstwo, grafika komputerowa, kasjer złotowo-walutowy, kosmetyka i wizaż, księgowość, obsługa kasy fiskalnej, obsługa stacji LPG, obsługa programu CDN OPTIMA, obsługa programu PŁATNIK, obsługa programu SUBIEKT, obsługa systemu komputerowego z zakresu zarządzania, transportu i spedycji, obsługa programu Photoshop, podstawy zarządzania firmą, prawo jazdy kat. B+E (tylko przyczepką) i C, Prawne aspekty sprzedaży konsumenckiej, profesjonalna hostessa, prowadzenie działalności gospodarczej, przedstawiciel handlowy, renowacja mebli, warsztaty fotografii reklamowej, Zakładam firmę, Zastosowanie specjalistycznego oprogramowania w firmie.

W branży turystyczno-gastronomicznej zorganizowano 14 kursów: agroturystyka, Analiza zagrożeń i krytycznych punktów kontroli żywności (HCCP), barista, barman, carving, cukiernictwo, dietetyk, obsługa hotelowo-recepcyjnej, języki obce branżowe, kelner, obsługa programu SOGA, pilot wycieczek, sommelier oraz Potrawy różne.

W branży rolno-przetwórczej zorganizowano 13 kursów: brakarz, eksploatacja wybranych maszyn rolniczych, GIS¹¹¹, inseminacja krów, konserwator zieleni, korekcja racic, kucie koni, masarz-rzeźnik, nauka jazdy konnej, ochrona roślin, prawo jazdy kat. T, produkcja drzew ozdobnych i owocowych, projektowanie i zakładanie ogrodów.

W branży mechaniczno-mechatronicznej uczniowie korzystali z 12 kursów: blacharz-lakiernik samochodowy, diagnostyka pojazdów samochodowych, kierowca wózka jezdniowego, obsługa przyrządów pomiarowych w mechatronice pojazdów samochodowych, obsługa i budowa klimatyzacji, obsługa i konserwacja urządzeń ogrodniczych, operator wózka specjalnego z wysięgnikiem teleskopowym, operator żurawi samojezdnych, przeładunkowych lub przenośnych (HDS), programowanie i obsługa obrabiarek sterowanych numerycznie CNC, projektowanie wg Eurokodów, spawanie (metody MIG, MAG, TIG), umiejętność posługiwania się testerem diagnostycznym.

W branży informatyczno-elektronicznej przeprowadzono 9 rodzajów kursów: administrator sieci, ECDL¹¹², język programowania Flash Actionscript, język skryptowy PHP i MYSQL, Linux dla początkujących, kursy w pracowni informatyczno-ekonomicznej, programowanie C++¹¹³, programowanie sterowników PLC, projektowanie i montaż obwodów drukowanych.

W zakresie branży budowlanej zorganizowano 13 kursów: projektowanie w programie AUTOCAD, SEP¹¹⁴, obsługa i konserwacja urządzeń elektrycznych do 1kV, fliziarz-posadzkarz, kosztorysowanie robót budowlanych, malarz-tapeciarz, monter okien, monter płyt gipsowych, obsługa maszyn budowlanych, operator koparko-ładowarki, operator stolarskich linii produkcyjnych, pilarz-drwal, projektowanie geodezyjne w oparciu o system GPS.

Uczniowie wszystkich branż uczestniczyli w kursach pierwszej pomocy przedmedycznej oraz prawa jazdy kat. B.

¹¹¹ System Informacji Geograficznej – system informacyjny służący do wprowadzania, gromadzenia, przetwarzania oraz wizualizacji danych geograficznych

¹¹² Europejski Certyfikat Umiejętności Komputerowych – jednolity dla całej Unii Europejskiej certyfikat zaświadcający o posiadaniu podstawowych umiejętności w zakresie korzystania z komputera osobistego.

¹¹³ Język programowania ogólnego przeznaczenia.

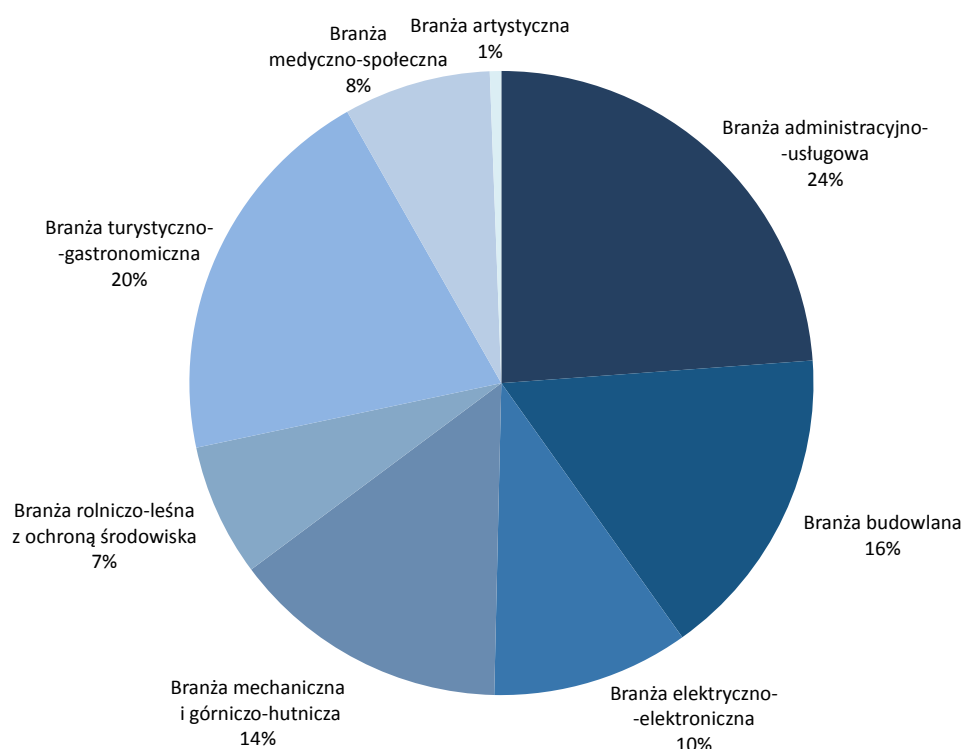
¹¹⁴ Szkolenia z zakresu elektroenergetyki.

Preferowane zawody w szkolnictwie zawodowym w Małopolsce

W latach 2010–2015 w Małopolsce kształcono w 144 zawodach wymienionych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego. Zawody te podzielone były na osiem branż: administracyjno-usługową, budowlaną, elektryczno-elektroniczną, mechaniczną i górniczo-hutniczą, rolniczo-leśną z ochroną środowiska, turystyczno-gastronomiczną, medyczo-społeczną, artystyczną. Strukturę wyborów zawodowych uczniów w podziale na branże przedstawiono na wykresie nr 12.

Wykres nr 12

Kształcenie w poszczególnych branżach zawodowych w latach 2010–2014 na terenie Małopolski

Źródło: Opracowanie własne NIK w oparciu o dane Kuratorium Oświaty w Krakowie.

Na przestrzeni lat 2010–2015 z list zawodów, w których można kształcić młodzież, wykreślono 30 pozycji. Od roku szkolnego 2012/2013 nie prowadzono naboru do klas pierwszych w zakresie 28 zawodów¹¹⁵, a od roku szkolnego 2013/2014 dotyczyło to dwóch zawodów (ratownik medyczny i dietetyk).

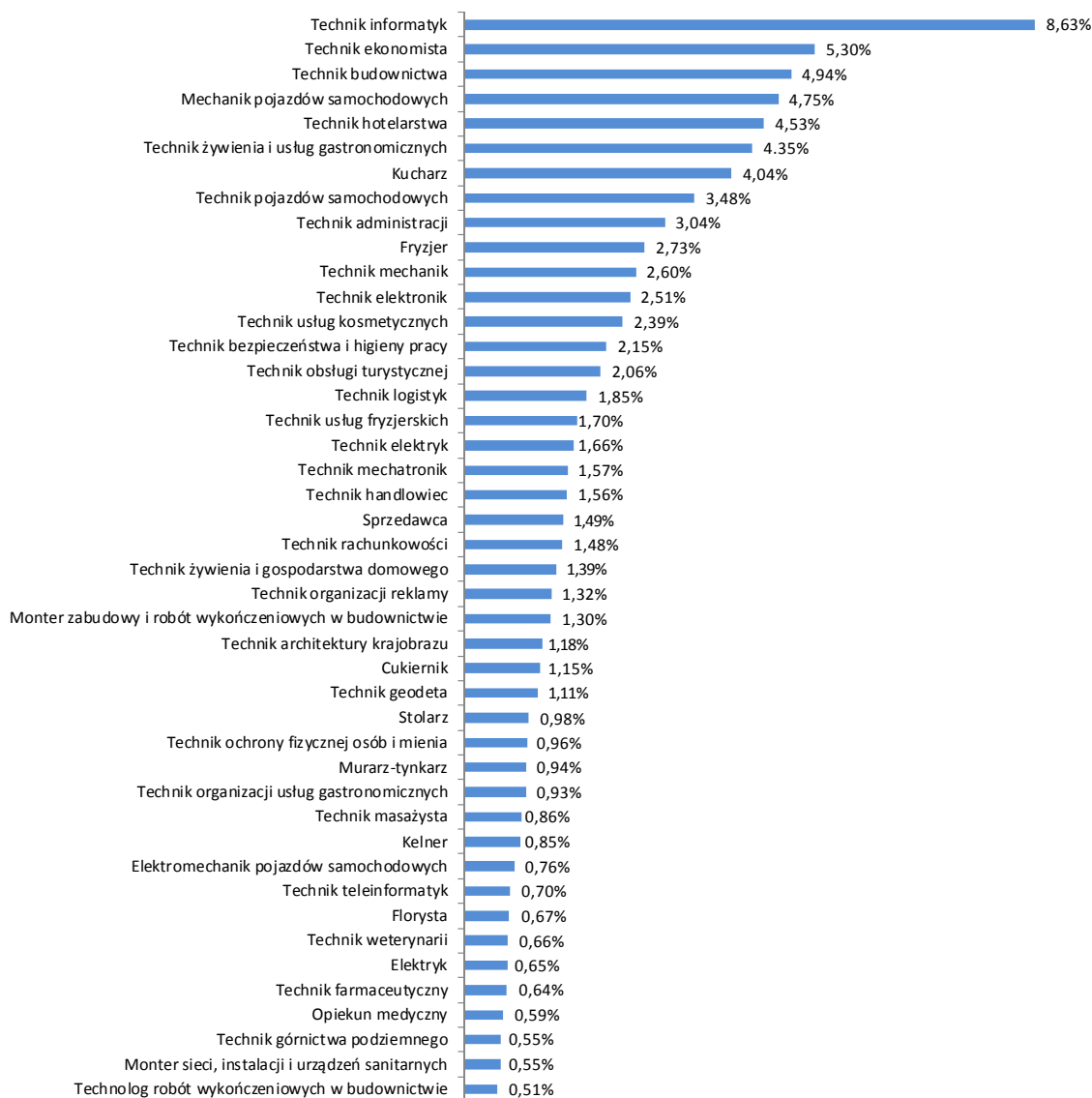
Wybory zawodu dokonywane przez uczniów małopolskich szkół zawodowych w okresie od 2010 do 2015 r. zmieniały się nieznacznie. W roku szkolnym 2014/2015 wśród najczęściej wybieranych (od 0,5% do 8,6%) znalazły się 44 zawody, co zobrazowano na wykresie nr 13.

¹¹⁵ Były to następujące zawody: korektor i stroiciel instrumentów muzycznych, technik geofizyk, technik hydrolog, technik instrumentów muzycznych, technik meteorolog, technik poligraf, technik urządzeń audiowizualnych, asystent operatora dźwięku, technik organizacji produkcji filmowej i telewizyjnej, technik dźwięku, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik elektroniki medycznej, technik organizacji usług gastronomicznych, technik sztukatorstwa i kamieniarstwa artystycznego, technik informacji naukowej, kucharz małej gastronomii, murarz, renowator zabytków architektury, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, monter sieci komunalnych, posadzkarz, technolog robót wykończeniowych w budownictwie, monter instalacji gazowych, malarz-tapeciarz, monter-instalator urządzeń technicznych w budownictwie wiejskim, monter instrumentów muzycznych, rzeźnik-wędliniarz, wiertacz odwiertów eksploatacyjnych i geofizycznych.

Wykres nr 13

Najczęściej wybierane zawody w Małopolsce w roku szkolnym 2014/2015

Rok szkolny 2014/2015

Źródło: Opracowanie własne NIK w oparciu o dane Kuratorium Oświaty w Krakowie.

Trzy najczęściej wybierane zawody (technik informatyk, technik ekonomista oraz technik budownictwa) w roku szkolnym 2014/2015 zajmowały te same miejsca w rankingu, co w roku szkolnym 2010/2011. W przypadku pozostałych pozycji występowały niewielkie odchylenia w porównaniu ze stanem sprzed pięciu lat.

Mierząc trendy wyboru zawodu w oparciu o zmianę bezwzględnej liczby uczniów kształcących się w zawodach na przestrzeni lat 2010–2015 wytypowano po 15 przykładów, w których odnotowano największe przyrosty i spadki zainteresowania wśród uczniów. Wielokrotne wzrosty liczby chętnych wystąpiły w przypadku zawodów: florysta, opiekunka środowiskowa i technik weterynarii (tabela nr 2). Największe procentowe spadki dotyczyły techników prac biurowych, techników technologii żywności i techników mechaników (tabela nr 3).

Tabela nr 2

Największe wzrosty liczby uczniów wybierających określone zawody w latach 2010–2015

Zawód	Liczba uczniów w roku szkolnym 2010/2011	Liczba uczniów w roku szkolnym 2014/2015	Zmiana liczby uczniów	Wzrost liczby uczniów (w %)
Kucharz	2425	3309	884	36,5%
Technik pojazdów samochodowych	1987	2844	857	43,1%
Florysta	51	548	497	974,5%
Technik weterynarii	100	541	441	441,0%
Technik bezpieczeństwa i higieny pracy	1333	1757	424	31,8%
Technik rachunkowości	843	1215	372	44,1%
Technik mechatronik	924	1283	359	38,9%
Technik teleinformatyk	261	573	312	119,5%
Technik ochrony fizycznej osób i mienia	490	784	294	60,0%
Technik organizacji reklamy	807	1079	272	33,7%
Technik masażysta	474	705	231	48,7%
Opiekunka środowiskowa	28	247	219	782,1%
Technik geodeta	725	905	180	24,8%
Higienistka stomatologiczna	147	290	143	97,3%
Technik wiertnik	55	195	140	254,5%

Źródło: Opracowanie własne NIK w oparciu o dane Kuratorium Oświaty w Krakowie.

Tabela nr 3

Największe spadki liczby uczniów wybierających określone zawody w latach 2010–2015

Zawód	Liczba uczniów w roku szkolnym 2010/2011	Liczba uczniów w roku szkolnym 2014/2015	Zmiana liczby uczniów	Spadek liczby uczniów (w %)
Technik mechanik	4445	2126	-2319	-52,2%
Technik ekonomista	6160	4340	-1820	-29,5%
Technik hotelarstwa	5116	3710	-1406	-27,5%
Technik informatyk	8438	7058	-1380	-16,4%
Technik budownictwa	5303	4042	-1261	-23,8%
Technik handlowiec	2369	1273	-1096	-46,3%
Technik obsługi turystycznej	2736	1685	-1051	-38,4%
Technik usług fryzjerskich	2294	1394	-900	-39,2%
Technik architektury krajobrazu	1763	962	-801	-45,4%
Sprzedawca	1833	1219	-614	-33,5%
Technik administracji	3079	2485	-594	-19,3%
Technik prac biurowych	627	59	-568	-90,6%
Technik elektronik	2542	2054	-488	-19,2%
Technik technologii żywności	624	151	-473	-75,8%
Technik farmaceutyczny	956	526	-430	-45,0%

Źródło: Opracowanie własne NIK w oparciu o dane Kuratorium Oświaty w Krakowie.

Wykaz skontrolowanych jednostek, osób odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność oraz jednostek organizacyjnych NIK przeprowadzających kontrolę

Lp.	Nazwa kontrolowanej jednostki	Osoby odpowiedzialne za kontrolowaną działalność	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę
1.	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego	Marek Sowa Marszałek Województwa Małopolskiego	Delegatura NIK w Krakowie
2.	Starostwo Powiatowe w Gorlicach	Karol Górski Starosta Gorlicki	
3.	Starostwo Powiatowe w Myślenicach	Józef Tomal Starosta Myślenicki	
4.	Powiatowe Centrum Funduszy Europejskich w Nowym Sączu	Monika Bochenek Dyrektor Centrum	
5.	Starostwo Powiatowe w Tarnowie	Roman Łucarz Starosta Tarnowski	
6.	Starostwo Powiatowe w Wadowicach	Bartosz Kaliński Starosta Wadowicki	
7.	Zespół Szkół Zawodowych im. K. Pułaskiego w Gorlicach	Waldemar Gniady Dyrektor	
8.	Zespół Szkół Ekonomicznych im. Jana Pawła II w Gorlicach	Grażyna Pabis-Mazur Dyrektor	
9.	Zespół Szkół Techniczno-Ekonomicznych im. Mikołaja Reja w Myślenicach	Jerzy Kosiński Dyrektor	
10.	Zespół Szkół im. Księdza Józefa Tischnera w Dobczycach	Bogusław Lichoń Dyrektor	
11.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. W. Witosa w Nawojowej	Krzysztof Ślipek Dyrektor	
12.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. ks. prof. Józefa Tischnera w Starym Sączu	Małgorzata Konstanty Dyrektor	
13.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Bohaterów Bitwy pod Łowczówkiem w Tuchowie	Bogusław Harańczyk p. o. Dyrektora	
14.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Józefa Piłsudskiego w Zakliczynie	Anna Olszańska Dyrektor	
15.	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Św. Jana Pawła II w Radoczy	Stanisław Gliwa Dyrektor	
16.	Zespół Szkół Nr 3 im. ks. prof. Józefa Tischnera w Wadowicach	Jolanta Satława Dyrektor	

Wykaz ważniejszych aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r., poz. 1649).
2. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.).
3. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2015 r., poz. 45).
4. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r., poz. 149 ze zm.).
5. Ustawa z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (Dz. U. z 2015 r., poz. 1182).
6. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.).
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. z 2012 r., poz. 7 ze zm.)¹¹⁶.
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 czerwca 2007 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. Nr 124, poz. 860 ze zm.)¹¹⁷.
9. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 2010 r. w sprawie wykazu usług o charakterze priorytetowym i niepriorytetowym (Dz. U. Nr 12, poz. 68).
10. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2013 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy, oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane (Dz. U. z 2013 r., poz. 231)¹¹⁸.
11. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 2009 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy, oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane (Dz. U. Nr 226, poz. 1817)¹¹⁹.

¹¹⁶ Rozporządzenie obowiązuje od 1 września 2012 r.

¹¹⁷ Rozporządzenie obowiązywało do 31 sierpnia 2012 r. Zgodnie § 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego do uczniów (słuchaczy), którzy przed dniem wejścia w życie rozporządzenia rozpoczęli naukę w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, stosuje się przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 czerwca 2007 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego do zakończenia cyklu kształcenia.

¹¹⁸ Rozporządzenie obowiązuje od 20 lutego 2013 r.

¹¹⁹ Rozporządzenie obowiązywało do 19 lutego 2013 r. Zgodnie § 9 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2013 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy, oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane, do postępowań o udzielenie zamówienia publicznego wszczętych przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe.

Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Edukacji Narodowej
8. Minister Pracy i Polityki Społecznej
9. Sejmowa Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży
10. Sejmowa Komisja Polityki Społecznej i Rodziny
11. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
12. Senacka Komisja Nauki, Edukacji i Sportu
13. Senacka Komisja Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej
14. Szef Kancelarii Prezydenta RP
15. Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
16. Szef Kancelarii Sejmu
17. Szef Kancelarii Senatu
18. Biuro Bezpieczeństwa Narodowego
19. Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie
20. Kuratorium Oświaty w Krakowie
21. Kierownicy kontrolowanych jednostek